

Ministerstvo školstva Slovenskej republiky
Štátny pedagogický ústav

**Koncepcia vyučovania cudzích jazykov v základných a
stredných školách**

Schválené vládou SR dňa 12. septembra 2007 uznesením vlády SR č. 767/2007

Bratislava
jún 2007

©

OBSAH

Úvod	3
I Východiská a ciele	6
II Stratégia výučby cudzích jazykov v Slovenskej republike	10
III Konceptia nového modelu vo výučbe cudzích jazykov a návrhy pre tvorbu pedagogickej dokumentácie	14
1 Podmienky realizácie	18
2 Miera nekvalifikovanosti vo výučbe cudzích jazykov a opatrenia na jej odstránenie	22
3 Opatrenia pre stabilizáciu kvalifikovaných učiteľov cudzích jazykov	25
4 Harmonogram činností pre implementáciu navrhovaného cieľového modelu	29
IV Finančné zabezpečenie	31
V Zavedenie modelu do praxe	33
VI SWOT analýza	35
VII Časový harmonogram	36
VIII Spätná väzba	36
Záver	37
Príloha č. 1	39
<i>Platné varianty UP cudzích jazykov v základných školách v SR</i>	39
Príloha č. 2	41
<i>Varianty UP cudzích jazykov v odborných školách v SR</i>	41
Príloha č. 3	42
<i>Spoločné referenčné úrovne: mriežka sebahodnotenia (Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky, Rada Európy)</i>	42
Príloha č. 4	44
<i>Konceptia pedagogickej dokumentácie (cieľový program)</i>	44
Príloha č. 5	60
<i>Navrhovaní členovia národnej pracovnej skupiny pre implementáciu koncepcie vyučovania cudzích jazykov v ZŠ a SŠ</i>	60
Skratky použité v texte	62

Úvod

Vyučovanie a ovládanie cudzích jazykov sa stalo v oblasti vzdelávania prioritnou požiadavkou pre nových členov EÚ. Cudzím jazykom sa v súčasnosti venuje čoraz viac pozornosti, pretože ich aktívne ovládanie priamo ovplyvňuje fungovanie demokracie a formovanie osobnosti novodobého európskeho občana. Zároveň podporuje mobilitu v európskom vzdelávacom priestore a na trhu práce, zvyšuje konkurencieschopnosť a dáva predpoklad pre vytvorenie silného ekonomického priestoru.

Problematika výučby cudzích jazykov odráža potrebu vytvorenia efektívnych podmienok pre celoživotné vzdelávanie, pričom základnou filozofiou reforiem v oblasti jazykovej politiky je podporovať vznik multikultúrnej európskej spoločnosti, čo predpokladá dosiahnutie komunikačných kompetencií minimálne v dvoch cudzích jazykoch. ***Všeobecným cieľom je zabezpečiť dosiahnutie komunikačnej úrovne B1/B2 podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky (ďalej len SEER) v prvom CJ a komunikačnú úroveň A2/B1 podľa SEER v druhom CJ u všetkých žiakov edukačného systému v SR na konci strednej školy.***

Predkladaný materiál navrhuje konkrétne koncepcné zmeny v oblasti výučby cudzích jazykov v ZŠ a SŠ v SR v súlade s Programovým vyhlásením vlády Slovenskej republiky a jazykovou politikou SR, kde hlavné dokumenty v tejto oblasti sú:

- *Národný program výchovy a vzdelávania v Slovenskej republike na najbližších 15 až 20 rokov – Milénium;*
- *Lisabonská stratégia Európskej únie;*
- *Stratégie konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010 (Národná lisabonská stratégia) a uznesenie vlády SR č. 557 z 13. júla 2005 – akčné plány;*
- *Nová rámcová stratégia pre viacjazyčnosť, oznámenie Komisie Rade, Európskemu parlamentu, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a výboru regiónov;*
- *Dokument Rady Európy Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky - učenie sa, vyučovanie, hodnotenie;*
- *Vyhláška MŠ SR č. 510/2004 Z. z. o ukončovaní štúdia na stredných školách a o ukončovaní prípravy v odborných učilištiach, učilištiach a praktických školách v znení neskorších predpisov.*

Dlhodobý výskum ŠPÚ v danej oblasti podporil myšlienku naliehavého riešenia situácie vo vyučovaní cudzích jazykov v SR. Z týchto dôvodov navrhovaná koncepcia vychádza zo súčasného stavu a ponúka konkrétne efektívne riešenia, avšak zároveň predpokladá obsahovú

reformu systému výchovy a vzdelávania v SR. Problematika je riešená v širšom kontexte, pričom sa riešiteľský tím zaoberal stanovením všeobecných cieľov a obsahovou transformáciou v predmete CJ. Z daného dôvodu treba chápať predkladanú **Koncepciu vyučovania cudzích jazykov v základných a stredných školách a stratégiu pre implementáciu nového modelu cieľového programu** aj ako jedno z možných východísk pre reformu školstva.

Základným východiskom pre vypracovanie predkladanej koncepcie a návrhu stratégie pre jej implementáciu sa stal výstup z projektu ESF *Prehĺbenie efektívnosti vyučovania cudzích jazykov v súvislosti so vstupom Slovenska do EÚ*, ktorý pod vedením doc. PhDr. Anny Butašovej, CSc. a v spolupráci s Pedagogickou fakultou UK a Filozofickou fakultou Univerzity Konštantína Filozofa vypracoval ŠPÚ, nazvaný *Koncepcia vyučovania cudzích jazykov v základných a stredných školách*. Tento dokument, ktorý tvorí samostatnú prílohu predkladaného dokumentu (viď webová stránka MŠ SR) zahŕňa rozsiahly výskum z oblasti jazykovej politiky v SR, ponúka podrobný, aktuálny stav vo výučbe cudzích jazykov, ako aj analýzy stavu jazykovej prípravy žiakov a učiteľov vo vybraných európskych krajinách. Ponúka podrobný empirický výskum stavu jazykových kompetencií žiakov 9. ročníkov ZŠ, a tiež skúma problémy ohľadom zabezpečenia kontinuity vo výučbe cudzích jazykov v ZŠ a SŠ v SR. Napokon ponúka konkrétne riešenia pre zefektívnenie výučby cudzích jazykov v ZŠ a SŠ v SR, navrhuje optimálny a alternatívny model učebného plánu pre predmet cudzí jazyk v ZŠ a SŠ a novú koncepciu pre tvorbu cieľového programu pre vybrané cudzie jazyky: AJ, NJ, RJ, FJ, ŠJ a TJ. Na základe navrhutej koncepcie cieľového programu boli v rámci tohto projektu vypracované osnovy zo šiestich, vyššie uvedených cudzích jazykov pre úrovne A1 až B2 SERR. Pre ilustráciu prikladáme ako samostatnú prílohu učebné osnovy z talianskeho jazyka ako aj publikáciu SERR v preklade Š. Franka (viď webová stránka MŠ SR). Predkladaný dokument vychádza z alternatívneho modelu učebného plánu, ktorý navrhol riešiteľský tím vyššie uvedeného projektu, a ktorý bol prediskutovaný a následne upravený v rámci oponentského konania k **Návrhu postupu zavedenia nového modelu vyučovania cudzích jazykov**, ktorý bol predložený MŠ SR, sekciou regionálneho školstva a vypracovaný v spolupráci so ŠPÚ, ministrom školstva SR a následne schválený na 4. gremiálnej porade ministra 2. mája 2007.

Predkladaný materiál nadväzuje na uvedený schválený dokument, rozširuje ho o koncepcné riešenia v oblasti výučby cudzích jazykov a navrhuje konkrétne kroky, ktoré sú potrebné pre dosiahnutie všeobecných cieľov, a to najmä:

- 1) Odstrániť vysokú variabilitu učebného plánu pre predmet cudzí jazyk, (viď. príloha 1 a 2 - rozptyl súčasných variantov UP v ZŠ a SŠ).

- 2) Navrhnuť konkrétne riešenia pre odstránenie nekvalifikovanosti učiteľov vo výučbe cudzích jazykov a to najmä v anglickom jazyku.
- 3) Zabrániť vysokej fluktuácii učiteľov cudzích jazykov.
- 4) Otázky jazykovej politiky riešiť koncepčne a dlhodobo.
- 5) Definovať úroveň komunikačných kompetencií žiaka v cudzom jazyku.
- 6) Zaviesť vyučovanie dvoch cudzích jazykov do všetkých študijných odborov v súlade s reformou systému výchovy a vzdelávania v SR, ktorá je nevyhnutná pre implementáciu navrhovanej koncepcie do SOŠ a SOU.
- 7) Upraviť základné pedagogické dokumenty pre základné i stredné školy tak, aby splňali zásady kontinuity vo výučbe cudzích jazykov.
- 8) Vypracovať kritériá pre tvorbu národných učebníc z cudzích jazykov podľa nového modelu.

Predložená nová koncepcia a návrh stratégie pre jej implementáciu znižuje rozptyl (extenzívnosť a rôznorodosť) povinného vyučovania cudzích jazykov v prospech ich intenzívnosti. Považujeme ho za reálne uskutočniteľný, ale aj ambiciózny. Jeho realizácia bude náročná, náklady na implementáciu modelu do edukačného systému budú rozložené na dlhšie časové obdobie a budú financované z rozpočtových kapitol MŠ SR a z prostriedkov ESF.

I Východiská a ciele

Východiská - súčasný stav:

1. Veľká rôznorodosť variantov učebného plánu pre cudzie jazyky a absencia jednotného modelu učebného plánu pre cudzie jazyky spôsobuje neefektívnu výučbu cudzích jazykov v edukačnom systéme SR nakoľko:
  - a) nie je možné stanovenie štandardizovaných komunikačných zručností, ktoré má žiak dosiahnuť po ukončení určitého časového obdobia, čo spôsobuje diferencovaný prístup k jazykovému vzdelávaniu žiakov SR a základná požiadavka rovnosti šancí nie je dodržaná,
  - b) vysoká rôznorodosť profilov absolventov základných škôl z cudzích jazykov spôsobuje veľké rozdiely v dosiahnutej úrovni jazykových zručností medzi žiakmi 1. ročníka SŠ, čo neumožňuje splniť základnú požiadavku kvalitnej výučby cudzích jazykov t.j. kontinuitu,
  - c) vysoká variabilita základnej pedagogickej dokumentácie a úplná absencia všeobecných cieľov v oblasti jazykového vzdelávania prispieva k nekvalitnej a neefektívnej výučbe cudzích jazykov a spôsobuje nejednotnosť v definovaní vzdelávacieho obsahu a veľké obmedzenia v plánovaní učebnicovej politiky,
  - d) neexistujúca filozofia plánovania jazykovej politiky v SR spôsobuje veľké rozdiely v obsahoch a cieľoch medzi jednotlivými vyučovanými cudzími jazykmi.
2. Široká nekvalifikovanosť učiteľov cudzích jazykov sa najvýraznejšie prejavuje na 1. stupni ZŠ a v SOU a to hlavne v rámci anglického jazyka, ktorý je najrozšírenejší. Nekvalifikovanosť učiteľov cudzích jazykov spôsobuje veľké rozdiely v kvalite výučby cudzích jazykov medzi jednotlivými školami, čo je v rozpore s *Národným programom výchovy a vzdelávania v SR na najbližších 15 až 20 rokov – Milénium, Novou rámcovou stratégiou pre viacjazyčnosť a Lisabonskou stratégiou.*
3. Absencia riešenia jazykovej politiky SR pri MŠ SR (neexistujúci útvar pre otázky jazykovej politiky) v posledných 17 rokoch spôsobila oneskorenie vytvorenia a implementácie koncepcie v oblasti výučby cudzích jazykov a podporila demotiváciu a fluktuáciu učiteľov cudzích jazykov.

4. Nedostatočné finančné ohodnotenie učiteľov a neuplatňovaná stratégia kariérneho rastu učiteľov spôsobuje malý záujem absolventov vysokých škôl o učiteľské povolanie a ich odchod hlavne do súkromnej sféry.

Ciele:

Nový model vyučovania cudzích jazykov je základom novej koncepcie vyučovania cudzích jazykov, ktorá bude mať za cieľ ponúknuť efektívne a globálne riešenie problematiky, pričom garantuje každému žiakovi SR kvalitné jazykové vzdelávanie s cieľom zabezpečiť:

- 1. dosiahnutie komunikačnej úrovne B1/B2 podľa SERR v prvom CJ a komunikačnú úroveň A2/B1 podľa SERR v druhom CJ u všetkých žiakov edukačného systému v SR po skončení strednej školy**
- 2. uznanie dosiahnutého jazykového vzdelania vo všetkých členských štátoch Európskej únie a Rady Európy,**
- 3. absolventom SOŠ vrátane SOU možnosť uplatnenia sa na európskom trhu práce a tým podporiť znalostnú ekonomiku a celoživotné vzdelávanie.**

Pre dosiahnutie vyššie uvedených cieľov je potrebné:

- a) prehodnotiť a obmedziť vysokú variabilitu učebného plánu pre predmet cudzí jazyk, stanoviť jeden variant učebného plánu pre predmet cudzí jazyk s presným stanovením komunikačných úrovní, ktoré majú žiaci dosiahnuť po ukončení určitého časového obdobia,
- b) definovať úrovne cudzojazyčných kompetencií žiakov na jednotlivých úrovniach vzdelávania, vychádzajúc zo SERR pre jazyky, a tým podporiť kontinuitu a koherenciu v oblasti výučby cudzích jazykov v SR,
- c) zabezpečiť kontinuitu vo výučbe prvého CJ pokračovaním v štúdiu daného jazyka na strednej škole,
- d) zaviesť povinné vyučovanie dvoch cudzích jazykov na všetky typy stredných škôl v študijných odboroch,
- e) vytvoriť národné učebnice CJ pre jednotlivé referenčné úrovne a vekové kategórie žiakov podľa presne stanovených kritérií pre tvorbu učebníc, zefektívniť učebnicovú politiku a zabezpečiť pravidelnú aktualizáciu národných učebníc, zaistiť dostatočné finančné zdroje na túto činnosť,
- f) definovať postavenie učiteľa a učiteľa cudzích jazykov v spoločnosti,
- g) finančnou motiváciou zvýšiť atraktivitu a stabilitu učiteľského povolania, ako aj ďalšími materiálnymi stimulmi podporiť profesijnú mobilitu učiteľov cudzích jazykov a vytvoriť účinný informačný kanál (web stránka, odkazy na stránkach všetkých

partnerských organizácii, ale aj formou workshopov, seminárov a konferencií) ohľadom možností využitia finančných zdrojov z fondov európskych inštitúcií (rozvojové projekty, vzdelávacie programy - Comenius, Erasmus, Leonardo, Grundtvig atď.),

- h) záujem žiakov o nadštandardné vzdelávanie v oblasti cudzích jazykov riešiť individuálnym štúdiom na jazykových školách a inštitútoch,
- i) zabezpečiť v rámci štúdia odboru učiteľstva pre primárne vzdelávanie prípravu učiteľov prvého stupňa ZŠ aj z cudzieho jazyka a didaktiky výučby cudzích jazykov,
- j) podporiť využívanie aktuálnych informačno – komunikačných technológií pri výučbe cudzích jazykov, napr. finančným príspevkom pre zriaďovanie jazykových laboratórií resp. multimediálnych učební, technického vybavenia škôl, vrátane priebežného školenia učiteľov, ako aj zabezpečením kontinuity vzdelávania a prepojenosť s praxou,
- k) zvyšovať motiváciu slabších žiakov zmiernením „dostihového modelu školy“ (model, ktorý je cieľovo a najmä obsahovo zameraný na rýchlosť a výkonnostné porovnanie bez výraznejšieho prihliadnutia na vývinové osobitosti pomalších žiakov) a vytvorením priestoru pre vzdelávanie po cykloch,
- l) zabezpečiť preskúmanie a efektívne adaptovanie ponúkaného modelu odborníkmi z oblasti špeciálnej pedagogiky, finančne podporovať technické zabezpečenie škôl, resp. žiakov s jednotlivými postihmi. Podporovať kvalifikovanosť učiteľov špeciálnej pedagogiky ich zameraním na problematiku výučby CJ v danej doméne, a tak umožniť žiakovi dosiahnuť určitú komunikačnú úroveň v cudzích jazykoch,
- m) dopracovať koncepciu pre výučbu cudzích jazykov pre integrované deti v súlade s ich individuálnymi potrebami; vytvoriť systém individuálnej pomoci integrovanému žiakovi ako aj učiteľom, ktorí pracujú v triede aj s integrovanými deťmi, a to najmä formou odbornej asistencie. Za týmto účelom zamestnať absolventov bakalárskeho štúdia v odbore cudzí jazyk, ktorí nemajú dostatočné vzdelanie pre výkon povolania učiteľa cudzieho jazyka, ale naopak majú dostatočné vzdelanie pre výkon odbornej asistencie v triedach, ktoré navštevujú integrované deti.
- n) navrhovaný model zaviesť do všetkých škôl v SR, štátnych, súkromných aj cirkevných,
- o) prehodnotiť minimálny počet žiakov, potrebných pre vytvorenie jednej skupiny, v súlade s požiadavkou európskych inštitúcií pre podporu viacjazyčnosti, v tomto

prípade v rámci podpory menej vyučovaných jazykov (ako sú napr. FJ a RJ, TJ a ŠJ),.

- p) efektívne rozvíjať jazykové zručnosti bez potreby zvýšenia vyučovacieho času v učebnom pláne prostredníctvom obsahovo a jazykovo integrovaného vyučovania (CLIL) poskytujúceho žiakom príležitosť používať nadobudnuté jazykové zručnosti v prirodzenom zmysluplnom kontexte, zvažovať čoraz častejšie možnosti integrácie metódy CLIL do vyučovacieho procesu,
- q) zachovať na prechodné obdobie pôvodnú dotáciu hodín cudzích jazykov pre niektoré odbory SOŠ a vypracovať v spolupráci so ŠIOV-om model učebných osnov a učebných plánov, kde by sa zohľadnili aj komunikačné situácie bežné pre cieľové odbory,
- r) vyriešiť učebnicovú politiku pre SOŠ a SOU v spolupráci so ŠIOV-om,
- s) stanoviť a presne vymedziť pravidlá zriaďovania a podmienok pre činnosť bilingválnych škôl a škôl s rozšíreným vyučovaním CJ **pričom:**
  1. V prípade **bilingválnych škôl** ide o školy, ktoré ponúkajú vzdelávanie vybraných predmetov v určitom CJ za presne stanovených podmienok, pričom im vzniká povinnosť pripraviť žiakov na absolvovanie maturitnej skúšky z vybraných predmetov v rámci bilingválneho štúdia tak, aby mohli pokračovať v ďalšom štúdiu v danom CJ doma aj v zahraničí. Zároveň im vzniká povinnosť zabezpečiť žiakovi dosiahnutie takej úrovne z CJ, ktorá mu umožní absolvovať maturitnú skúšku aj v príslušnej krajine. V danom prípade by išlo minimálne o úroveň C1 z príslušného CJ.
  2. Školy s **rozšíreným vyučovaním CJ** ponúkajú rozšírené vyučovanie CJ talentovaným žiakom v danej oblasti. Školami, ktoré by mohli zabezpečiť efektívne rozšírené vzdelávanie CJ, **by mohli byť** napr. osemročné gymnázia. Riešila by sa tým aj problematika osemročných gymnázií, ktorá je dnes veľmi akútnym problémom, pretože osemročné gymnázia nemajú presne vymedzenú funkciu v rámci školského systému oproti druhému stupňu ZŠ a ďalším druhom gymnázií, čo má za následok pokles úrovne vzdelávania na týchto typoch škôl **na úkor 2. stupňa ZŠ. Daným opatrením by sa postupne znižoval počet osemročných gymnázií, pričom by daný typ školy mal presne vymedzenú funkciu v systéme výchovy a vzdelávania SR. Tiež by sa dosiahla stabilná kvalitatívna úroveň týchto škôl.**

Jednoznačné vymedzenie funkcie gymnázií s osemročným štúdiom, resp. ich špecifické zameranie by dokázalo dočasne zefektívniť výučbu v ZŠ a SŠ. Pre školy s rozšíreným vyučovaním CJ je potrebné pripraviť nový učebný plán, stanoviť úroveň

komunikačných kompetencií a vymedziť jednoznačné pravidlá výučby CJ v porovnaní s ostatnými školami edukačného systému. Všetky ostatné školy prejdú na vyššie ponúkaný model.

II Stratégia výučby cudzích jazykov v Slovenskej republike

Navrhovaná nová koncepcia a nový model učebného plánu pre výučbu cudzích jazykov v ZŠ a SŠ vychádzajú z kľúčových dokumentov Rady Európy a Európskej Komisie, ktoré sa pre Slovenskú republiku ako členský štát Európskej únie stali záväznými, naplňujú ciele európskej politiky:

1. **podporovať učenie sa jazykov vyučovaním aspoň dvoch cudzích jazykov od útleho veku dieťaťa a podporovať individuálnu viacjazyčnosť, až kým každý občan nadobudne praktické zručnosti v aspoň dvoch jazykoch okrem materinského jazyka** (*Komisia európskych spoločenstiev, Nová rámcová stratégia pre viacjazyčnosť, Brusel 2005. Str.3*), nakoľko znalosť viacerých jazykov umožňuje lepšie uplatnenie sa na trhu práce;
2. **zaručiť koherenciu a smerovanie opatrení na podporu viacjazyčnosti jednotlivcov a spoločnosti** (*Komisia európskych spoločenstiev, Nová rámcová stratégia pre viacjazyčnosť, Brusel 2005. Str.5*);
3. **vytvoriť a spolupracovať na implementácii Európskeho indikátora jazykových kompetencií**, ktorý ako nástroj evalvácie poskytne spoľahlivé informácie o skutočných jazykových zručnostiach (*Komisia európskych spoločenstiev, Nová rámcová stratégia pre viacjazyčnosť, Brusel 2005. Str.6. Európska komisia. Akčný plán 2004 – 2006. Časť 1. Kapitola 2.6.*);
4. **zabezpečiť efektívne jazykové vzdelávanie, zdokonaľiť interkultúrne a jazykové zručnosti obyvateľov**, najmä vyučovaním aspoň dvoch cudzích jazykov pre všetkých už od mladšieho školského veku dieťaťa (*Európska komisia, Akčný plán 2004 – 2006. Časť 1. Úvod*);
5. **zvážiť potrebnú úpravu učebných plánov** v základných školách, dostatočnosť a vhodnosť opatrení pre prípravu a zamestnávanie učiteľov (*Európska komisia, Akčný plán 2004 – 2006. Časť 1. Kapitola 1*);

6. zabezpečiť, aby v stredných školách, žiaci nadobudli potrebné základné jazykové zručnosti a študijné stratégie, ako základ celoživotného jazykového vzdelávania u žiakov t.j. aby **nadobudli primeranú úroveň schopností čítať, počúvať, písať a hovoriť dvoma cudzími jazykmi vrátane interkultúrnych kompetencií** (*Európska komisia, Akčný plán 2004 – 2006. Časť 1. Kapitola 2*);
7. **efektívne rozvíjať jazykové zručnosti bez potreby zvýšenia vyučovacieho času v učebnom pláne prostredníctvom obsahovo a jazykovo integrovaného vyučovania (CLIL)** poskytujúceho žiakom príležitosti používať nadobudnuté jazykové zručnosti v prirodzenom zmysluplnom kontexte (*Európska komisia. Akčný plán 2004 – 2006. Časť 1. Kapitola 2*);
8. rozvíjať vhodné prístupy vo vyučovaní cudzích jazykov pre žiakov so špeciálnymi edukačnými potrebami, a podporovať vhodné metódy a postupy vyučovania cudzích jazykov u danej skupiny žiakov (*Európska komisia, Akčný plán 2004 – 2006. Časť 1. Kapitola 1.5.*);
9. **prijat' k výučbe cudzích jazykov jednotný prístup zabezpečujúci vhodné preporenie výučby materinského jazyka a cudzích jazykov**, rozvíjať komunikačné zručnosti v celej šírke (*Európska komisia, Akčný plán 2004 – 2006. Kapitola Časť 1. Kapitola 2.1.*);
10. **motivovať budúcich učiteľov cudzích jazykov** využívať výhody poskytované európskymi programami a zabezpečiť učiteľom cudzích jazykov vhodnú počiatočnú prípravu, vrátane praxe v didaktike cudzích jazykov a pravidelný bezplatný prístup k ďalšiemu vzdelávaniu a školeniu (*Európska komisia, Akčný plán 2004 – 2006. Časť 1. Kapitola 2.1., 2.3.*);
11. **odstrániť právne a administratívne prekážky v profesijnej mobilite učiteľov** a monitorovať tento pokrok (*Európska komisia, Akčný plán 2004 – 2006. Časť 1. Kapitola 2.4.*);
12. v príprave učiteľov iných predmetov podporovať absolvovanie časti študijného programu v cudzom jazyku s cieľom **nadobudnutia schopnosti vyučovať svoj predmet / predmety aspoň v jednom cudzom jazyku** a za týmto účelom študovať jazyk/ jazyky súčasne so svojou oblasťou špecializácie (*Európska komisia, Akčný plán 2004 – 2006. Časť 1. Kapitola 2.5.*);
13. **zaviesť systém hodnotenia jazykových zručností založený na Spoločnom európskom referenčnom rámci pre jazyky**, ktorý vypracovala Rada Európy a stimulovať európsku spoluprácu v zmysle podpory transparentnosti kvalifikácie a zabezpečení

kvality jazykového vzdelávania (*Európska komisia, Akčný plán 2004 – 2006. Časť 1. Kapitola 2.6.*);

14. **zaviesť a používať Európske jazykové portfólio** pri hodnotení jazykových zručností žiakom a pri pokračovaní v jeho ďalšom jazykovom vzdelávaní (*Európska komisia, Akčný plán 2004 – 2006. Časť 1. Kapitola 2.6.*);
15. **vytvoriť priaznivejšie prostredie pre jazyky** rešpektujúce potreby osôb hovoriacich rôznymi jazykmi a spoločnosť naklonenú jazykovému vzdelávaniu (*Európska komisia, Akčný plán 2004 – 2006. Časť 1. Kapitola 3.3.*);
16. **podporiť národnú a medzinárodnú spoluprácu vládnych aj mimovládnych inštitúcií** zaoberajúcich sa výučbou cudzích jazykov a ich evalváciou (SERR, Bratislava 2006. Str. 6);
17. **rozvíjať schopnosť viac a lepšie chápať spôsob života a myslenia iných národov a ich kultúrne dedičstvo**, vymieňať si informácie a nápady s mladými ľuďmi a dospelými, ktorí hovoria iným jazykom, (SERR, Bratislava 2006. Str. 6);

Koncepcné zmeny v novom modeli výučby cudzích jazykov sú v súlade s Programovým vyhlásením vlády Slovenskej republiky a dokumentmi SR z oblasti jazykovej politiky a naplňajú nasledovné ciele:

1. **zefektívniť a skvalitniť plnenie národnej rozvojovej stratégie formovania konkurencieschopnosti spoločnosti - Národnú Lisabonskú stratégiu MINERVA – Stratégia konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010 (Národná lisabonská stratégia), osobitne v oblastiach - investície v oblasti ľudských zdrojov, vzdelávanie a zamestnanosť**, inovácie, veda a výskum, informačná spoločnosť a podnikateľské prostredie, ktoré musia byť garantom celospoločenských zmien v záujme rozvoja vedomostnej spoločnosti (Programové vyhlásenie vlády SR. Kapitola 5);
2. **rozvíjať vzdelávanie a výchovu v duchu moderných európskych a svetových trendov** a národných, sociálnych a kresťanských tradícií, pri rešpektovaní svetonázoru a uplatňovaní princípov demokracie (Programové vyhlásenie vlády SR. Kapitola 5.1.);
3. **pripravovať deti a mládež pre život a prácu v nových podmienkach európskeho trhu práce** (Programové vyhlásenie vlády SR. Kapitola 5.1.);
4. **podporovať vzdelávacie programy pre učiteľov** na všetkých stupňoch škôl a vypracovať koncepciu kariérneho rastu učiteľov a **uplatňovať európske legislatívne normy** (Programové vyhlásenie vlády SR. Kapitola 5.1.);

5. **vytvoriť predpoklady pre systémovú zmenu v obsahovej náplni školstva spojenú s prehĺbením jazykovej prípravy** (Programové vyhlásenie vlády SR. Kapitola 5.1.);
6. **podporovať združovanie rôznych stupňov odborného vzdelávania a vzdelávacích programov s cieľom pripraviť odborníkov s lepšou adaptabilitou pre potreby praxe** (Programové vyhlásenie vlády SR. Kapitola 5.1.);
7. vytvoriť podmienky na skvalitnenie výchovy a vzdelávania na všetkých typoch škôl k národným, historickým a kultúrnym hodnotám a vlastenectvu, z toho dôvodu finančne **podporiť učebnicovú literatúru**, časopisy, poznávacie exkurzie, výskumné projekty a ďalšie tvorivé aktivity (Programové vyhlásenie vlády SR. Kapitola 5.1.);
8. **posilniť a zlepšiť vzdelávanie v oblasti cudzích jazykov** (Národná lisabonská stratégia. Časť 2 – Vzdelávanie a investície do ľudí.);
9. **zvyšovať kvalitu učiteľov, najmä zatriktívňovaním učiteľského povolania** pre kvalitných pedagógov a prostredníctvom zlepšovania podmienok pre ich výchovu a neustály rozvoj zručností (Národná lisabonská stratégia. Časť 2 – Vzdelávanie a investície do ľudí.);
10. **podporovať vytváranie a používanie štandardov v kľúčových oblastiach ako napr. cudzie jazyky** (Národná lisabonská stratégia. Časť 2 – Vzdelávanie a investície do ľudí.);
11. **rozvinúť systém vyučovania cudzích jazykov – najneskôr od tretieho ročníka základnej školy začať s výučbou aspoň jedného povinného cudzieho jazyka a postupne druhého cudzieho jazyka ako povinne voliteľného** (Konceptia rozvoja výchovy a vzdelávania v SR na najbližších 15 – 20 rokov. Projekt „Milénium“. Kapitola 3.1.);
12. zmeniť obsah vzdelávania – znížiť počet nepotrebných, nefunkčných informácií a **nahradiť ich obsahom, poznatkami potrebnými pre život, kľúčovými kompetenciami**. Vypracovať nové osnovy, nové učebnice a študijné materiály (Konceptia rozvoja výchovy a vzdelávania v SR na najbližších 15 – 20 rokov. Projekt „Milénium“. Kapitola 3.2.);
13. **rozvíjať kľúčové kompetencie**, t.j. ústne a písomne sa vyjadrovať, čítať s porozumením, vyhľadávať, uchovávať a používať, komunikovať informácie, tvoriť informácie, a to aj v cudzích jazykoch (Konceptia rozvoja výchovy a vzdelávania v SR na najbližších 15 – 20 rokov. Projekt „Milénium“. Kapitola 3.2.);
14. **aktivovať európsku dimenziu vzdelávania zahrňujúcu výučbu cudzích jazykov** ako základný princíp prípravy zodpovedných občanov integrovanej Európy (Konceptia rozvoja výchovy a vzdelávania v SR na najbližších 15 – 20 rokov. Projekt „Milénium“. Kapitola 3.2.);

cia rozvoja výchovy a vzdelávania v SR na najbližších 15 – 20 rokov. Projekt „Milénium“. Kapitola 3.3.);

15. na stredných školách najmä SOU a SOŠ posilniť zložku všeobecného vzdelávania takeého zamerania, ktorá je potrebná pre skupinu odborov, pre prax, t.j. napr. komunikačné schopnosti, prácu s informáciami, cudzie jazyky (Konceptia rozvoja výchovy a vzdelávania v SR na najbližších 15 – 20 rokov. Projekt „Milénium“. Kapitola 3.3.);
16. **rozvíjať ďalšie vzdelávanie učiteľov**, podporovať pedagogické čítania, učiteľské konferencie, súťaže, ocenenia a pod. (Konceptia rozvoja výchovy a vzdelávania v SR na najbližších 15 – 20 rokov. Projekt „Milénium“. Kapitola 3.3.);
17. **špecifickú pozornosť venovať bilingvizmu, jazykovej, rečovej a komunikačnej výchove** (Konceptia rozvoja výchovy a vzdelávania v SR na najbližších 15 – 20 rokov. Projekt „Milénium“. Kapitola 3.3.);
18. zabezpečiť efektívne a kvalitné ukončenie jazykového vzdelávania maturitnou skúškou, pričom cieľom záverečnej skúšky je **overenie vedomostí a zručností žiakov v rozsahu učiva určeného učebnými plánmi, učebnými osnovami a vzdelávacími štandardami a taktiež overenie toho, ako sú žiaci pripravení používať ich pri výkone povolání a odborných činností, na ktoré sa pripravujú** (Vyhláška č. 510 MŠ SR z 23. augusta 2004 o ukončovaní štúdia na stredných školách, § 3, ods. 1 - 2);
19. **cudzí jazyk obsahom a úrovňou náročnosti zodpovedá úrovni B2 (úroveň A v školskom systéme SR), resp. úrovni B1 (B v školskom systéme SR) Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky, dokumentu Rady Európy (III. časť prílohy k vyhláške 510/2004 Z. z., Pokyny k externej časti a písomnej forme internej časti maturitnej skúšky)**;

III Konceptia nového modelu vo výučbe cudzích jazykov a návrhy pre tvorbu pedagogickej dokumentácie

Základnou požiadavkou systému výchovy a vzdelávania v EÚ je zabezpečiť neustály prístup k vzdelaniu, ktorý funguje na princípe viacjazyčnosti a multikulturality, čo v praxi znamená možnosť získania komunikačných kompetencií aspoň v dvoch cudzích jazykoch s prihliadnutím na ich komunikačnú a kultúrnu dimenziu.

V súvislosti s uvedenou problematikou bolo potrebné, po podrobnej analýze problematiky výučby CJ v SR, prehodnotiť:

- súčasný stav vyučovania cudzích jazykov na všetkých typoch škôl, (viď. samostatná príloha, *Koncepcia vyučovania cudzích jazykov v základných a stredných školách*, Butašová a kol. str. 12 až 19)
- zmapovať kvalifikačnú štruktúru učiteľov cudzích jazykov, (viď. samostatná príloha, *Koncepcia vyučovania cudzích jazykov v základných a stredných školách*, Butašová a kol., str. 25 až 29)
- zvážiť hodinové dotácie a vhodnosť výberu používaných cudzojazyčných učebníc, (viď. samostatná príloha, *Koncepcia vyučovania cudzích jazykov v základných a stredných školách*, Butašová a kol., str. 23 až 25)
- prehodnotiť, pozmeniť a doplniť učebné plány pre prípravu budúcich učiteľov cudzích jazykov (viď. samostatná príloha, *Koncepcia vyučovania cudzích jazykov v základných a stredných školách*, Butašová a kol., str. 29 až 25) .

Pre dosiahnutie všeobecných cieľov je potrebné skvalitniť a zefektívniť výučbu cudzích jazykov v ZŠ a SŠ, pričom základným predpokladom pre zvýšenie efektivity je vytvorenie koherentného systému implementácie navrhovanej koncepcie do praxe v súčinnosti všetkých zainteresovaných strán. Základný všeobecný cieľ: *dosiahnutie komunikačnej úrovne B1/B2 podľa SERR v prvom CJ a komunikačnú úroveň A2/B1 podľa SERR v druhom CJ u všetkých žiakov edukačného systému v SR po skončení strednej školy a uznanie dosiahnutého jazykového vzdelania vo všetkých členských štátoch Európskej únie a Rady Európy* vyžaduje snahu štátu zabezpečiť absolventom ZŠ a SŠ v edukačnom systéme SR rovnosť šancí s prihliadnutím vyučovania cudzích jazykov v školách s vyučovacím jazykom národností. Rovnosť šancí je možné dosiahnuť stanovením minimálneho učebného plánu, to zn. stanovením počtu vyučovacích hodín cudzieho jazyka, ktorý garantuje štát každému žiakovi v systéme výchovy a vzdelávania SR. Pritom každá škola podľa svojich možností a zamerania môže upraviť svoj UP tak, aby v rámci rozširujúcich hodín ponúkla hodiny cudzieho jazyka. Takýmto opatrením sa vytvoria predpoklady pre koherentnú jazykovú politiku v SR, ktorá by okrem iného mala tiež zabezpečiť kvalitu celoživotného vzdelávania učiteľov, vrátane učiteľov cudzích jazykov, motivuje učiteľov a minimalizovať ich fluktuáciu, vytvoriť potrebné finančné prostriedky na zvýšené požiadavky vyučovania cudzích jazykov, atď.

V snahe vytvoriť optimálne podmienky pre dosiahnutie komunikačných úrovní podľa SERR navrhujeme pre všetkých žiakov SR minimálny cieľový model:

Ciel'ový model

		Ročník	GYM	SOŠ**	SOU3	Možná voľba	GYM	SOŠ**	SOU3	Možná voľba	
Maturitná úroveň			1. CJ	1. CJ	1.CJ		2. CJ	2. CJ	2. CJ		
Dosiah. úroveň SERR			A	B			B				
			B2	B1	B1.1		B1/B2.1	B1	A2		
Stredná škola (ročník)	4. roč.		4	3		AJ NJ FJ RJ TJ ŠJ	3 v 5*	2		AJ,NJ FJ,RJ ŠJ,TJ	
	3. roč.		4	3	3		3 v 5*	2	2****		
	2. roč.		4	3	3		4	3	2****		
	1. roč.		4	3	3		4	3	2****		
Dosiah. úroveň SERR			A2	A2	A2			A1	A1	A1	
Základná škola (ročník)	9. roč.		3	3	3			3	3	3	AJ,NJ FJ,RJ ŠJ,TJ
	8. roč.		3	3	3			3	3	3	
	7. roč.		3	3	3			3	3	3	
	6. roč.		3	3	3			3	3	3	
	5. roč.		4	4	4		3	3	3		
	4. roč.		4	4	4						
	3 ***		3	3	3						
Počet hodín týždenne			39	35	32		26	30	22		
Absolútny počet hodín			1083	963	738		432	552	312		

Poznámky: Jedna hodina týždenne znamená 33 hodín ročne,

* po dve hodiny z voliteľných predmetov v 3. a 4. ročníku, (v - logická spojka alebo)

** vrátane štvorročných študijných odborov SOU

*** výber daného CJ podmienený zabezpečenou kontinuitou v štúdiu na kmeňovej škole

**** povinne voliteľný predmet- pre žiakov , ktorí majú záujem o nadstavbové štúdium

Úrovně kompetencií podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky -učenie sa, vyučovanie, hodnotenie (SERR)

Hrubé členenie	A1		A2		B1		B2		C1		C2		
Jemnejšie členenie	A1.1	A1.2	A2.1	A2.2	B1.1	B1.2	B2.1	B2.2	C1.1	C1.2	C2.1	C2.2	
Ročníky v 1. CJ	3./4. ZŠ	4./5. ZŠ	6./7. ZŠ	8./9. ZŠ	1. 1./2. 1./2./3.	2. 3./4.	3.	4.	5.				GYM SOŠ SOU

Úrovně kompetencií podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky -učenie sa, vyučovanie, hodnotenie (SERR)

Hrubé členenie	A1		A2		B1		B2		C1		C2		
Jemnejšie členenie	A1.1	A1.2	A2.1	A2.2	B1.1	B1.2	B2.1	B2.2	C1.1	C1.2	C2.1	C2.2	
Ročníky v 2. CJ	6./7. ZŠ	8./9. ZŠ	1. 1./2. 1./2.	2. 2./3. 2./3.	3./4. 3./4.	4. 3./4.	4.						GYM SOŠ SOU

Ciel'ový model pre školy s vyučovacím jazykom národností

Ročník		GYM	SOŠ**	SOU3	Možná voľba	GYM	SOŠ**	SOU3	Možná voľba	
Maturitná úroveň		A	B			B				
Dosiah. úroveň SERR		B2.1	B1.1	A2		A2/B1.1	A2	A.1		
Stredná škola (ročník)	4. roč.	4	3		AJ NJ FJ RJ TJ ŠJ	3 v 5*	2		AJ,NJ FJ,RJ ŠJ,TJ	
	3. roč.	4	3	3		3 v 5*	2	2****		
	2. roč.	4	3	3		4	3	2****		
	1. roč.	4	3	3		4	3	2****		
Dosiah. úroveň SERR		A2.1	A2.1	A2.1			A1.1	A1.1	A1.1	
Základná škola (ročník)	9. roč.	3	3	3			2	2	2	AJ,NJ FJ,RJ ŠJ,TJ
	8. roč.	3	3	3			2	2	2	
	7. roč.	3	3	3			2	2	2	
	6. roč.	3	3	3			2	2	2	
	5. roč.	3	3	3			2	2	2	
	4. roč.	2	2	2						
	3 ***	2	2	2						
Počet hodín týždenne		35	31	28		20	24	18		
Absolútny počet hodín		970	853	644		330	442	252		

Poznámky: Jedna hodina týždenne znamená 33 hodín ročne,

* po dve hodiny z voliteľných predmetov v 3. a 4. ročníku, (v - logická spojka alebo)

** vrátane štvorročných študijných odborov SOU

*** výber daného CJ podmienený zabezpečenou kontinuitou v štúdiu na kmeňovej škole

**** povinne voliteľný predmet- pre žiakov, ktorí majú záujem o nadstavbové štúdium

Úrovně kompetencií podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky -učenie sa, vyučovanie, hodnotenie (SERR) pre 1. cudzí jazyk

Hrubé členenie	A1		A2		B1		B2		C1	C2	
Jemnejšie členenie	A1.1	A1.2	A2.1	A2.2	B1.1	B1.2	B2.1	B2.2			
Ročníky v 1. CJ	3./4./5. ZŠ	6./7. ZŠ	8./9. ZŠ	1. 1./2. 1./2./3.	2. 3./4.	3.	4.				GYM SOŠ SOU

Úrovně kompetencií podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky -učenie sa, vyučovanie, hodnotenie (SERR) pre 2.cudzí jazyk

Hrubé členenie	A1		A2		B1		B2		C1		C2		
Jemnejšie členenie	A1.1	A1.2	A2.1	A2.2	B1.1	B1.2	B2.1	B2.2	C1.1	C1.2	C2.1	C2.2	
Ročníky v 2. CJ	6./7./ 8./9 ZŠ	1. 1./2. 1./2./3	2. 2./3.	3./4. 2./3./4.	4.*								GYM SOŠ SOU

Pod prvým CJ sa v navrhovanom modeli chápe jeden cudzí jazyk (AJ, NJ, FJ, RJ, ŠJ, TJ), ktorý sa žiaci učia ako prvý v poradí z výberu CJ. Pod druhým CJ sa chápe cudzí jazyk (AJ, NJ, FJ, RJ, TJ, ŠJ), ktorý sa žiaci učia ako druhý v poradí z výberu CJ. V tomto bode by sme chceli upriamiť pozornosť na odbornú terminológiu a zdôrazniť nevyhnutnosť presného terminologického rozlíšenia medzi pojmami prvý CJ a prvý jazyk a druhý CJ a druhý jazyk. Pojem prvý jazyk označuje vyučovací jazyk, ktorý sa učí na škole ako prioritný jazyk, resp. jazyk, v ktorom bude ďalej prebiehať vzdelávanie aj v iných oblastiach, napr. jazyk slovenský (štátny jazyk) v ZŠ a SŠ s vyučovacím jazykom slovenským, ale tiež. jazyk maďarský, ukrajinský, rusínsky, nemecký v školách s príslušným vyučovacím jazykom. Pojem druhý jazyk označuje iný jazyk ako je vyučovací jazyk, ktorý sa zavádza do edukačného systému popri prvom vyučovacom jazyku, napr. slovenský jazyk (štátny jazyk) v školách s vyučovacím jazykom maďarským, ukrajinským, rusínskym, nemeckým.

1 Podmienky realizácie

Zavedenie navrhovaného modelu do praxe bude niekoľkoročný proces. Vychádza sa zo súčasného stavu a radom postupných zmien sa dosiahne premena súčasného stavu na navrhovaný nový model. Z daného dôvodu je nevyhnutné ponúknuť model pre prechodné obdobie, ktorý zabezpečí kvalitu, efektivitu a koherenciu zavedenia cieľového modelu všetkým školám podľa ich možností a reálneho harmonogramu implementácie.

Prechodný model si môže škola zvoliť pri implementácii 1. cudzieho jazyka, ale do troch rokov od začiatku doby implementácie musí prejsť na cieľový model od 3. ročníka. MŠ SR v súčinnosti so všetkými priamo riadenými organizáciami, inštitúciami a VŠ zabezpečí organizačne ako aj finančne doplnenie kvalifikácie učiteľov 1. stupňa, a to do troch rokov od začiatku doby implementácie.

Druhý CJ sa zavedie v prechodnom období 8 rokov, v súlade s možnosťami škôl zabezpečiť kvalifikovanú výučbu 2. cudzieho jazyka. V prípade, že škola dokáže podľa presne stanovených kritérií zabezpečiť cieľový model skôr, môže ho uviesť po rozhodnutí vedenia školy do praxe.

Model pre prechodné obdobie

Ročník		GYM	SOŠ**	SOU 3-ročné	Možná voľba	GYM	SOŠ**	SOU 3-ročné	Možná voľba		
Maturitná úroveň		1. CJ	1. CJ	1.CJ		2. CJ	2. CJ	2. CJ			
Dosiah. úroveň SERR		A	B			B					
Stredná škola (ročník)	4. roč.	4	3		AJ NJ FJ RJ TJ ŠJ	B1.1 B1	A2(2.1)		AJ,NJ FJ,RJ ŠJ,TJ		
	3. roč.	4	3	3		3 v 5*	2				
	2. roč.	4	3	3		3 v 5*	2	2***			
	1. roč.	4	3	3		4	3	2***			
	ZŠ	ZŠ	ZŠ	4		3	2***				
Dosiah. úroveň SERR		A2	A2	A2							
Základná škola (ročník)	9. roč.	4	4	4							
	8. roč.	4	4	4							
	7. roč.	4	4	4							
	6. roč.	4	4	4							
	5. roč.	4	4	4							
	4.										
	3.										
	2.										
	1.										
Počet hodín týždenne		36	32	29		14 / 18	10				
Absolútny počet hodín		1080	960	735		420 / 540	300				

Poznámky: Jedna hodina týždenne znamená 33 hodín ročne,

* po dve hodiny z voliteľných predmetov v 3. a 4. ročníku (v - logická spojka alebo)

** vrátane štvorročných študijných odborov SOU

*** povinne voliteľný predmet- pre žiakov, ktorí majú záujem o nadstavbové štúdium

Úrovne kompetencií podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky - učenie sa, vyučovanie, hodnotenie (SERR)

Hrubé členenie	A1		A2		B1		B2		C1		C2	
Jemnejšie členenie	A1.1	A1.2	A2.1	A2.2	B1.1	B1.2	B2.1	B2.2	C1.1	C1.2	C2.1	C2.2
Ročníky v 1.CJ	5./6. ZŠ	6./7. ZŠ	7./8. ZŠ	8./9. ZŠ	1. 1./2. 1./2./3.	2. 3./4.	3.	4.	5.			
												GYM SOŠ SOU
Úrovne kompetencií podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky - učenie sa, vyučovanie, hodnotenie (SERR)												
Hrubé členenie	A1		A2		B1		B2		C1		C2	
Jemnejšie členenie	A1.1	A1.2	A2.1	A2.2	B1.1	B1.2	B2.1	B2.2	C1.1	C1.2	C2.1	C2.2
Ročníky v 2.CJ	1.	1./2.	2.	2./3.	3./4..	4./5.						
												GYM SOŠ SOU

Model pre prechodné obdobie pre školy s vyučovacím jazykom národností

Ročník		GYM	SOŠ**	SOU 3-ročné	Možná voľba	GYM	SOŠ**	SOU 3-ročné	Možná voľba		
Maturitná úroveň		1. CJ	1. CJ	1.CJ		2. CJ	2. CJ	2. CJ			
Dosiah. úroveň SERR		A	B			B					
		B2	B1	B1.1		B1.1 B1	A2(2.1)				
Stredná škola (ročník)	4. roč.	4	3		AJ NJ FJ RJ TJ ŠJ	3 v 5*	2		AJ,NJ FJ,RJ ŠJ,TJ		
	3. roč.	4	3	3		3 v 5*	2	2***			
	2. roč.	4	3	3		4	3	2***			
	1. roč.	4	3	3		4	3	2***			
		ZŠ	ZŠ	ZŠ							
Dosiah. úroveň SERR		A2	A2	A2							
Základná škola (ročník)	9. roč.	3	3	3							
	8. roč.	3	3	3							
	7. roč.	3	3	3							
	6. roč.	3	3	3							
	5. roč.	3	3	3							
	4.										
	3.										
	2.										
	1.										
Počet hodín týždenne	31	27	24		14 / 18	10					
Absolútny počet hodín	930	810	600		420 / 540	300					

Poznámky: Jedna hodina týždenne znamená 33 hodín ročne,

* po dve hodiny z voliteľných predmetov v 3. a 4. ročníku (v - logická spojka alebo)

** vrátane štvorročných študijných odborov SOU

*** povinne voliteľný predmet- pre žiakov, ktorí majú záujem o nadstavbové štúdium

Úrovně kompetencií podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky - učenie sa, vyučovanie, hodnotenie (SERR) pre 1. cudzí jazyk													
Hrubé členenie	A1		A2		B1		B2		C1		C2		
Jemnejšie členenie	A1.1	A1.2	A2.1	A2.2	B1.1	B1.2	B2.1	B2.2	C1.1	C1.2	C2.1	C2.2	
Ročníky v 1.CJ	5./6.	6./7.	7./8.	8./9.	1.	2.	3.	4.	5.				GYM
	ZŠ	ZŠ	ZŠ	ZŠ	1./2.	3./4.							SOŠ
					1./2./3.								SOU
Úrovně kompetencií podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky - učenie sa, vyučovanie, hodnotenie (SERR) pre 2. cudzí jazyk													
Hrubé členenie	A1		A2		B1		B2		C1		C2		
Jemnejšie členenie	A1.1	A1.2	A2.1	A2.2	B1.1	B1.2	B2.1	B2.2	C1.1	C1.2	C2.1	C2.2	
Ročníky v 2.CJ	1.	1./2.	2.	2./3.	3./4..	4./5.							GYM
	1.	2.	3./4.	4.									SOŠ
	1./2.	2./3.											SOU

- a) Je reálny predpoklad, že zavedenie nového modelu so všetkými náležitosťami začne od školského roka 2008/2009 povinným zavedením jednotného variantu učebného plánu, tak ako to stanovuje model pre prechodné obdobie, t.j. od 5. ročníka ZŠ v prvom CJ v hodnovej dotácii 4 hodiny týždenne. V prípade, že škola disponuje kvalifikovaným učiteľom 1. stupňa môže prejsť na cieľový model pre 1. cudzí jazyk ihneď od začiatku zavádzania koncepcie do praxe. Cieľový model pre 1. cudzí jazyk sa bude zavádzať v prechodnom období 3. rokov, v súlade s možnosťami škôl zabezpečiť kvalifikovanú výučbu prvého CJ. Vzhľadom na fakt, že pod pojmom kvalifikovaný učiteľ pre 1. stupeň ZŠ sa chápe učiteľ, ktorý dosiahne minimálnu úroveň v cudzom jazyku – A2 podľa SERR, má dosiahnuté vysokoškolské vzdelanie II. stupňa v odbore učiteľstvo pre 1. stupeň ZŠ a absolvoval štúdium v predmete didaktika cudzieho jazyka pre cieľovú skupinu detí, alebo učiteľ, ktorý dosiahol vysokoškolské vzdelanie II. stupňa v odbore učiteľstvo všeobecno-vzdelávacích predmetov so špecializáciou cudzí jazyk a doplneným štúdiom v predmete didaktika cudzieho jazyka pre cieľovú skupinu detí je zrejmé, že nedôjde k zvyšovaniu počtu učiteľských úväzkov na 1. stupni ZŠ, pretože stabilizácia kvalifikovaných učiteľov cudzieho jazyka pre cieľovú skupinu detí sa zabezpečí rekvalifikáciou, resp. doplnením kvalifikácie, tých učiteľov, ktorí už dnes pôsobia v edukačnom systéme SR. **Takýmto opatrením sa zabráni zaťaženiu štátneho rozpočtu, pretože financie na rekvalifikácie učiteľov budú čerpané zo zdrojov ESF.**
- b) Druhý CJ sa zavedie v prechodnom období 8 rokov, v súlade s možnosťami škôl zabezpečiť kvalifikovanú výučbu 2. cudzieho jazyka. V prípade, že škola dokáže podľa presne stanovených kritérií zabezpečiť cieľový model skôr, môže ho uviesť po rozhodnutí vedenia školy do praxe. Zavádzanie 2. cudzieho jazyka bude pomalé a progresívne, pretože predpokladané percento škôl, ktoré budú môcť realizovať cieľový model v 2. cudzom jazyku už od školského roka 2008/2009 je vzhľadom na vysoký nedostatok kvalifikovaných učiteľov cudzích jazykov veľmi nízke. Štátny rozpočet v prvých rokoch implementácie nebude zaťažený, vzhľadom na stanovanie jednotného variantu učebného plánu. Počet učiteľov, potrebných pre implementáciu cieľového modelu v 2. cudzom jazyku bude zabezpečený z množiny počtu už existujúcich učiteľov cudzích jazykov. V horizonte 5-10 rokov bude
- c) Prechodné obdobie implementácie cieľového modelu sa skončí najneskôr v školských rokoch 2017 - 2019. Celková doba implementácie je závislá od realizácie štátom stanovených podmienok, ako aj od schopnosti škôl dosiahnuť cieľový model v kratšom časovom

období. Po uplynutí prechodného obdobia musia všetky školy zabezpečiť žiakom výučbu cudzích jazykov v cieľovom modeli.

- d) Načrtnuté problémy a navrhované riešenia, týkajúce sa zavádzania koncepcie na druhý stupeň ZŠ a zabezpečenie kontinuity medzi druhým stupňom ZŠ a prvým ročníkom SŠ sú plánované v širšom časovom horizonte. Z daného dôvodu školy, podľa situácie a splnenia podmienok pre zavedenie cieľového modelu, môžu urýchliť tento proces. Navrhované riešenia sa preto považujú za prechodné.
- e) Školy, ktoré majú schválený variant od 1. ročníka a spĺňajú podmienku kvalifikovanosti učiteľa cudzieho jazyka 1. stupňa, môžu si tento variant ponechať do doby vypracovania a schválenia koncepcie výučby cudzích jazykov v primárnom vzdelávaní, ktorá bude riešiť aj problematiku zavádzania cudzieho jazyka do škôl v mladšom školskom veku dieťaťa.

2 Miera nekvalifikovanosti vo výučbe cudzích jazykov a opatrenia na jej odstránenie

Nový model vyučovania cudzích jazykov v základných a stredných školách garantuje každému žiakovi SR kvalitné jazykové vzdelávanie, ktorého nevyhnutnou súčasťou je kvalifikovaný učiteľ cudzieho jazyka. Súčasný stav vo výučbe cudzieho jazyka je charakterizovaný širokou nekvalifikovanosťou, fluktuáciou učiteľov a malým záujmom absolventov vysokých škôl o učiteľské povolanie.

Súčasná miera nekvalifikovanosti na jednotlivých stupňoch a druhoch škôl pre jednotlivé cudzie jazyky percentuálne vyjadrujúca **mieru potrebného doplnenia kvalifikovaných učiteľov cudzích jazykov** na uvedených stupňoch a druhoch škôl pre jednotlivé cudzie jazyky je:

- 1.stupeň ZŠ
  - Anglický jazyk: 52,9 %
  - Nemecký jazyk: 44,5 %
  - Francúzsky jazyk: 16,7 %
  - Ruský jazyk: 18,2 %

- 2.stupeň ZŠ
  - Španielsky jazyk: 66,7 %
  - Anglický jazyk: 49,8 %

Nemecký jazyk: 39,7 %

Ruský jazyk: 14,2%

Francúzsky jazyk: 3,7 %

➤ Gymnázia

Španielsky jazyk: 10,6%

Taliansky jazyk: 8,3%

Anglický jazyk: 9,0%

Nemecký jazyk: 3,5 %

Francúzsky jazyk: 3,3 %

Ruský jazyk: 0,0 %

➤ Stredné odborné učilišťa

Anglický jazyk: 29,4 %

Odborná nemčina: 25,0 %

Nemecký jazyk: 24,2 %

Odborná angličtina: 11,1 %

Francúzsky jazyk: 10,7 %

Ruský jazyk: 4,8 %

Odborná francúzština: 0,0 %

Odborná ruština: 0,0 %

Odborná taliančina: 0,0 %

Vysoká nekvalifikovanosť sa prejavuje najmä na 1.stupni ZŠ, kde je však najnižšia fluktuácia, a v SOU. Odbornosť učiteľov cudzích jazykov podľa *Vyhlášky MŠ SR číslo 41/1996 z 26. januára 1996 o odbornej a pedagogickej spôsobilosti pedagogických zamestnancov v znení zmeny 374/2005 Z.z.* nie je podmienená vyštudovaním cudzieho jazyka v učiteľskom smere na filozofických a pedagogických fakultách univerzít, ale umožňuje aj rôzne náhrady znižujúce reálnu mieru nekvalifikovanosti, ktoré z hľadiska odbornosti nemožno považovať za celkom adekvátne. Celkový počet učiteľov na 1. stupni ZŠ v Slovenskej republike k 25. 4. 2005 predstavuje 16 493 učiteľov, z ktorých:

➤ 86,5 % spĺňa kritéria kvalifikovanosti, t.j. Σ 14 271,

➤ 13,5 % nespĺňa kritéria kvalifikovanosti, t.j. Σ 2 222.

➤ Percentuálne vyjadrenie ZŠ, v ktorých sa na 1. stupni vyučuje cudzí jazyk: 53,59 % .

- Percentuálne vyjadrenie ZŠ, v ktorých sa na 1.stupni nevyučuje cudzí jazyk: 46,41 %.

Vzhľadom na fakt, že kritéria pre určenie kvalifikovanosti učiteľov 1. stupňa nezahŕňajú cudzí jazyk, je dnes nemožné presne kvantifikovať koľko učiteľov 1. stupňa je zároveň kvalifikovaných pre výučbu cudzieho jazyka.

Navrhované opatrenia:

Aby mohli všetky školy v SR začať s výučbou 1. cudzieho jazyka podľa cieľového modelu, t.j. od tretieho ročníka je potrebné do troch rokov zabezpečiť výrazné zvýšenie kvalifikovanosti učiteľov cudzích jazykov so zameraním na 1. stupeň. MŠ SR v súčinnosti všetkých zainteresovaných inštitúcií sa zaväzuje:

1. Zabezpečiť, po rokovaníach s predstaviteľmi VŠ, doplnenie študijného programu pre 1. stupeň ZŠ o cudzí jazyk a didaktiku cudzieho jazyka so zameraním na cieľovú skupinu detí. V prechodnom období bude stanovená úroveň ovládania cudzieho jazyka, ktorú budú musieť absolventi dosiahnuť, na úroveň A2 SERR s dôrazom na orálne zručnosti (rozhovory, dialógy, samostatný ústny prejav). Takýmto opatrením dosiahneme v horizonte 5 rokov 100% kvalifikovanosť budúcich učiteľov 1. stupňa ZŠ aj v cudzom jazyku.
2. Zabezpečiť do štyroch rokov od schválenia koncepcie, doplnenie kvalifikácie učiteľov 1. stupňa o cudzí jazyk na úrovni A2 SERR s dôrazom na orálne zručnosti (rozhovory, dialógy, samostatný ústny prejav) a didaktiku cudzieho jazyka so zameraním na cieľovú skupinu detí. Doplnenie kvalifikácie bude hradené MŠ SR z rozpočtu ESF a zabezpečovať ho budú formou Špeciálno-inovačného resp. kvalifikačného štúdia VŠ a MPC. Toto štúdium v trvaní jeden školský rok sa bude končiť získaním certifikátu. Štúdium bude súčasťou kariérového rastu učiteľov a bude pozostávať z 200 hodín štúdia, z toho 110 hodín pre výučbu CJ a 90 hodín pre didaktiku cudzieho jazyka so zameraním na cieľovú skupinu žiakov. Učiteľ sa môže vzdelávať v poobedných hodinách, pričom riaditeľ školy je povinný zabezpečiť učiteľovi potrebný čas na doplnenie potrebnej kvalifikácie.
3. Zabezpečiť doplnenie kvalifikácie učiteľov cudzích jazykov o všeobecnú pedagogiku, resp. pedagogicko-psychologické základy vyučovania CJ a didaktiku cudzieho jazyka pre cieľovú skupinu detí, t.j. pre 1. stupeň ZŠ, v prípade, že základná škola disponuje kvalifikovanými učiteľmi na 2. stupni, ktorí by chceli učiť cudzí jazyk na 1. stupni. Doplnenie kvalifikácie bude hradené MŠ SR z rozpočtu ESF a zabezpečovať

ho budú formou Špeciálno-inovačného resp. kvalifikačného štúdia VŠ a MPC. Toto štúdium v trvaní 1 polrok sa bude končiť získaním certifikátu a bude súčasťou kariérového rastu učiteľov. Štúdium bude pozostávať zo 100 hodín štúdia, z toho 40 hodín všeobecnej pedagogiky, t.j. pedagogicko-psychologických základov vyučovania CJ so zameraním na 1. stupeň ZŠ a 60 hodín didaktiky cudzieho jazyka so zameraním na cieľovú skupinu žiakov. Učiteľ sa môže vzdelávať v poobednajších hodinách, pričom riaditeľ školy je povinný zabezpečiť učiteľovi potrebný čas na doplnenie potrebnej kvalifikácie.

Financie pre rozšírenie kvalifikácie učiteľov cudzích jazykov budú poskytnuté zo zdrojov ESF, pričom **predpokladaná suma je pri potrebe rekvalifikácie 14. tisíc učiteľov CJ cca 28 miliónov SK**, ktoré budú rozdelené na VŠ a MPC podľa krajov a počtu rekvalifikantov.

V prípade, že škola nebude schopná zabezpečiť kvalifikovaného učiteľa do troch navrhovaných rokov, kedy musí prejsť na cieľový model 1. CJ od tretieho ročníka môže požiadať MŠ SR o náhradné riešenie, v krajnom prípade o odklad o 1 rok.

3 Opatrenia pre stabilizáciu kvalifikovaných učiteľov cudzích jazykov

Približný každoročný počet absolventov učiteľského štúdia: anglický jazyk a literatúra: 240, nemecký jazyk a literatúra: 119, francúzsky jazyk a literatúra: 40, ruský jazyk a literatúra: 29, taliansky jazyk a literatúra: 38, španielsky jazyk a literatúra: 25, je nepostačujúci na zníženie uvedenej nekvalifikovanosti v ZŠ a SŠ. Z tohto dôvodu je potrebné:

1. vyhradiť dostačujúci priestor na rekvalifikáciu učiteľov pôsobiacich na školách,
2. zabrániť fluktuácii učiteľov,
3. motivovať absolventov VŠ k učiteľskému povolaniu.

Miera potreby a spôsob rekvalifikácie závisia od veku pedagógov. Priemerný vek učiteľov cudzích jazykov je 42,7 rokov, pričom najväčší počet učiteľov s najdlhšou pedagogickou praxou spadá do vekového priemeru 51 rokov.

- **Prvá skupina učiteľov predstavuje vekové rozpätie vo veku 47 – 55 rokov.** Je to najpočetnejšia skupina učiteľov s najdlhšou pedagogickou praxou. Zo sociálneho hľadiska túto skupinu zasiahol prelomový rok 1989/1990, keď už mali vytvorený určitý životný štýl. Z hľadiska odbornosti ide o učiteľov, ktorí vďaka svojej dlhoročnej praxi nielenže cudzí jazyk

ovládajú na takej úrovni, že sú schopní ho vyučovať, ale v učiteľskom povolání našli svoje poslanie.

- V predmete **anglický jazyk** prevládajú učitelia vyučujúci kvalifikovane, ne-kvalifikovaná výučba predstavuje **8,60 %**.
- V predmete **nemecký jazyk** je miera nekvalifikovanosti vyššia, t.j. **10, 48 %**.
- V súčasnosti je relatívny **dostatok kvalifikovane vyučujúcich učiteľov francúzskeho jazyka**, nakoľko tento cudzí jazyk v porovnaní s anglickým a nemeckým jazykom nie je natoľko frekventovaný.
- Vo výučbe **ruského jazyka prevláda kvalifikovanosť**.
- **Relatívny dobrý dnešný stav v kvalifikovanosti vo výučbe francúzskeho a ruského jazyka bude negatívne ovplyvnený odchodom tejto vekovej kategórie do dôchodku.**

Navrhované opatrenia:

Vzhľadom na to, že táto veková skupina učiteľov v krátkej dobe dosiahne dôchodkový vek, navrhujeme rekvalifikáciu v závislosti od ich záujmu. Spôsob rekvalifikácie tejto vekovej skupiny, by bol podobný ako pri navrhovaných opatreniach druhej a tretej vekovej skupiny. Straty učiteľov cudzích jazykov, ktoré budú spôsobené odchodom vyučujúcich uvedenej prvej vekovej skupiny (47-55 rokov) do dôchodku budú vykompenzované získaním kvalifikovaných učiteľov nasledovným spôsobom:

- a) zmenou študijných programov na VŠ v závislosti od navrhovanej koncepcie výučby cudzích jazykov v ZŠ a SŠ,
  - b) širšou ponukou štúdia menej frekventovaných cudzích jazykov.
- **V druhej skupine učiteľov vo veku 38 – 46 rokov** absentujú pomerne mladí absolventi, ktorí po zlomovom roku (1989) našli výhodnejšie uplatnenie mimo rezort školstva.
    - V predmete **anglický jazyk** prevládajú učitelia vyučujúci kvalifikovane, ne-kvalifikovaná výučba predstavuje **8,60 %**.
    - V predmete **nemecký jazyk** je miera nekvalifikovanosti vyššia, t.j. **10, 48 %**.
    - V súčasnosti je relatívny **dostatok kvalifikovane vyučujúcich učiteľov francúzskeho jazyka**, nakoľko tento cudzí jazyk v porovnaní s anglickým a nemeckým jazykom nie je natoľko frekventovaný.
    - Z dôvodu nie veľkej frekventovanosti **výučby ruského jazyka prevláda v tomto jazyku kvalifikovanosť vyučujúcich.**

• **Tretiu skupinu tvoria učitelia vo veku 32 – 37 rokov**, ktorí nastúpili do škôl po zlomovom roku (1989), pretože veľmi chceli byť učiteľmi alebo nenašli výhodnejšie miesto.

- V predmete **anglický jazyk** je percentuálne vyjadrenie nekvalifikovanosti **34,92 %**,
- V predmete **nemecký jazyk** je miera nekvalifikovanosti o niečo nižšia, t.j. **30,77 %**,
- **Vzhľadom na stagnáciu až pokles vo výučbe francúzskeho a ruského jazyka je nevyhnutné posilniť výučbu týchto cudzích jazykov novými absolventmi VŠ.**

Navrhované opatrenia pre druhú a tretiu vekovú skupinu:

- a) pre zvýšenie kvalifikovanosti uvedenej vekovej skupiny učiteľov (38 – 46 rokov a 32 – 37 rokov) rozšíriť kvalifikáciu elementaristu o cudzí jazyk vrátane didaktiky cudzieho jazyka pre učiteľov 1. stupňa ZŠ,
- b) vyučujúcim 2. stupňa ZŠ s aprobáciou cudzí jazyk ponúknuť možnosť rozšírenia kvalifikácie v oblasti metodológie výučby cudzieho jazyka na 1. stupni ZŠ,
- c) podporovať v SOŠ a SOU výučbu odborných predmetov v cudzom jazyku, z čoho vyplýva nutnosť dlhodobého plánovania vzdelávania učiteľov odborných predmetov v cudzom jazyku. Preto je potrebné vypracovať v spolupráci so ŠIOV-om koncepciu vyučovania cudzieho jazyka v SOŠ a SOU,
- d) postačujúca minimálna dosiahnutá úroveň cudzieho jazyka pre všetkých učiteľov doplnujúcich si kvalifikáciu je stanovená v závislosti od dĺžky rekvalifikácie, t.j. cca 1 rok: úroveň A2 pre kompetencie v písomnom prejave, čítaní a počúvaní s porozumením, úroveň B1 pre kompetencie v ústnom prejave.

• **Štvrtú skupinu tvoria učitelia vo veku 24 – 31 rokov**. Nakoľko absolventi VŠ nehľadajú uplatnenie v rezorte školstva, pre túto vekovú skupinu učiteľov cudzích jazykov je charakteristická najväčšia fluktuácia, nestabilita a nekvalifikovanosť.

- V predmete **anglický jazyk** je **64,94 %** nekvalifikovaných vyučujúcich.
- V predmete **nemecký jazyk** je nekvalifikovanosť nižšia, t.j. **41,38 %**.
- V dôsledku nižšej frekvencie výučby **ruského a francúzskeho jazyka** na školách **nie je absencia kvalifikovaných učiteľov v týchto cudzích jazykoch taká výrazná ako pri anglickom a nemeckom jazyku.**

Navrhované opatrenia:

V snahe zabrániť fluktuácii učiteľov, zabezpečenia príchodu absolventov VŠ do rezortu školstva a odstránenia nekvalifikovanosti je nevyhnutné zatriktívniť učiteľskú profesiu a zabezpečiť doplnenie kvalifikácie učiteľov nasledovnými opatreniami:

- 1) Zatriktívniť vysokoškolské štúdium s dôrazom na prehĺbenie záujmu o učiteľské povolanie už počas štúdia a vytvoriť podmienky pre skvalitnenie štúdia s dôrazom na prepojenie na prax:
  - a) motivovať všetkých študentov VŠ (vrátane externistov) štipendiami a zahraničnými stážami,
  - b) zabezpečiť akreditáciu odboru didaktika cudzieho jazyka, tak aby mohli katedry cudzích jazykov zabezpečiť otvorenie doktorandského štúdia v odbore didaktika cudzieho jazyka,
  - c) vybaviť katedry cudzích jazykov kvalitným jazykovým laboratóriom a potrebnými IKT, pre zabezpečenie kvalitnej výučby CJ na VŠ,
  - d) zabezpečiť, resp. podporovať možnosti publikačnej činnosti priamo na pôde VŠ,
  - e) zabezpečiť katedrám cudzích jazykov, ktoré pripravujú budúcich učiteľov dostatočný príjem financií, a to prehodnotením koeficientu, na základe ktorého VŠ rozdeľuje finančné prostriedky jednotlivým fakultám, resp. katedrám,
  - f) vymedziť presnú funkciu a štatút cvičných škôl a ich zmluvný vzťah s VŠ,
  - g) od školského roka 2008/2009 zaviesť povinnosť VŠ poskytovať výučbu cudzieho jazyka v študijnom odbore učiteľstvo pre 1. stupeň ZŠ.

- 2) Zatriktívniť povolanie učiteľa cudzieho jazyka:
  - a) motivovať učiteľov cudzích jazykov ponukou zahraničných stáží,
  - b) motivovať učiteľov prichádzajúcich do škôl pomocou náborového príspevku, pôžičky pre začínajúcich pedagógov,
  - c) znížiť týždennú vyučovaciu povinnosť učiteľa cudzieho jazyka na 17 hodín,
  - d) stanoviť maximálnu hranicu počtu žiakov v skupine na 15, minimálnu hranicu počtu žiakov v skupine nie je potrebné určovať,
  - e) štátom garantovať kariérový rast a presne stanoviť jeho podmienky,
  - f) v rámci kariérového rastu započítavať učiteľom do kvalifikácie participáciu na seminároch, školení, kurzoch formou kreditového systému,
  - g) zabezpečiť postupnú stabilizáciu finančného ohodnotenia učiteľov a vysokoškolských pedagógov v súlade s programovým vyhlásením vlády.

- 3) Do decembra 2007 vypracovať akčný plán pre implementáciu navrhovanej koncepcie.

4 Harmonogram činností pre implementáciu navrhovaného cieľového modelu

Úlohy pre naplnenie stratégie implementácie navrhovanej koncepcie v oblasti výučby cudzích jazykov	Termín splnenia úlohy	Zodpovedná(é) inštitúcia(e)
Definovať postavenie učiteľa cudzích jazykov v spoločnosti, profil učiteľa cudzích jazykov, najnižšie potrebné vzdelanie učiteľov vyučujúcich cudzie jazyky, profil asistenta pre výučbu cudzích jazykov v triedach, ktoré navštevujú integrované deti (v súlade s UV SR č. 367 z 18. apríla 2007).	September 2007	MŠ SR v spolupráci s pracovnou skupinou pre implementáciu novej stratégie pracujúcej pri MŠ SR reps. ŠPÚ
Prijat' kroky na zabezpečenie stability a atraktivity učiteľského povolania.	September 2008	MŠ SR v súlade s prebiehajúcou reformou v oblasti kariérneho rastu
Zabezpečiť vybavenie škôl - finančné prostriedky na technické vybavenie škôl.	Počas celého trvania implementácie novej stratégie	MŠ SR a zriaďovatelia škôl
Legislatívne zabezpečiť realizáciu implementácie predkladanej stratégie v potrebných oblastiach ako napr. zabezpečenie kontinuity vo výučbe cudzích jazykov pri prechode zo ZŠ na SŠ, zaviesť cudzí jazyk do študijných programov pre učiteľstvo prvého stupňa ZŠ, atď. a v súlade s pripravovanou reformou systému výchovy a vzdelávania SR.	Podľa možností MŠ SR	MŠ SR
Stanoviť pravidlá na zriaďovanie bilingválnych škôl a riešiť problematiku škôl s rozšíreným vyučovaním CJ na školách.	December 2007	pracovná skupina pre implementáciu novej stratégie pracujúcej pri MŠ SR resp. ŠPÚ v spolupráci s MŠ SR
Navrhnuť a presne špecifikovať kritériá pre tvorbu dlhodobej koncepcie výučby cudzích jazykov v školách s vyučovacím jazykom národností v súlade so zásadami kurikulárnej reformy.	September 2008	pracovná skupina pre implementáciu novej stratégie pracujúcej pri MŠ SR resp. ŠPÚ v spolupráci s MŠ SR

Úlohy pre naplnenie stratégie implementácie navrhovanej koncepcie v oblasti výučby cudzích jazykov	Termín splnenia úlohy	Zodpovedná(é) inštitúcia(e)
Vytvoriť odborné pracovné skupiny pre všetky CJ a typy škôl (ZŠ, SŠ, SOŠ, SOU) : Úprava a príprava chýbajúcej pedagogickej dokumentácie (učebné osnovy, učebné plány, výkonové a evalvačné štandardy pre všetky CJ pre medziúrovne podľa SERR, tvorba metodických materiálov).	Počas celého trvania implementácie novej stratégie, vždy podľa harmonogramu a stavu implementácie navrhovanej koncepcie	ŠPÚ, ŠIOV, MŠ SR,
Vytvoriť odborné pracovné skupiny pre učebnicovú politiku: (vypracovať kritéria pre tvorbu a hodnotenie národných učebníc CJ Vypracovať národné učebnice z CJ podľa navrhovanej koncepcie, návrh na zaradenie a implementáciu Európskeho jazykového portfólia pre najmenších, pre 11 až 15 ročných a pre 16+ do ZŠ a SŠ v SR).	Počas celého trvania implementácie novej stratégie, konkurz na učebnice pre jednotlivé referenčné úrovne musí byť vyhlásený vždy v dvojročnom predstihu od zavedenia učebníc do škôl	ŠPÚ, ŠIOV, MŠ SR v spolupráci s VŠ
Vytvoriť účinný evalvačný nástroj pre monitorovanie úspešnosti.	Počas celého trvania implementácie novej stratégie, vždy podľa harmonogramu a stavu implementácie navrhovanej koncepcie	Štátna školská inšpekcia, ŠPÚ, ŠIOV, MŠ SR

Úlohy pre naplnenie stratégie implementácie navrhovanej koncepcie v oblasti výučby cudzích jazykov	Termín splnenia úlohy	Zodpovedná(é) inštitúcia(e)
Rokovanie s VŠ (zadávateľ MŠ SR) s cieľom dosiahnuť zvýšenie počtu absolventov v odbore didaktika cudzích jazykov a vypracovať novú stratégiu a nové študijné programy pre implementáciu navrho-	Jún 2008	MŠ SR, VŠ

vanej koncepcie		
Rokovanie s VŠ s cieľom dosiahnuť v rámci štúdia odboru učiteľstva pre prvý stupeň ZŠ zaradenie CJ (jazyk, metodika a didaktika skorého vyučovania CJ) a vytvoriť adekvátne študijné programy pre implementáciu navrhovanej koncepcie	September 2007	MŠ SR, VŠ
Vypracovať projekt vzdelávania pre učiteľov CJ, ktorí by si chceli doplniť svoje vzdelanie v odbore učiteľstva pre prvý stupeň ZŠ ako rozšírené štúdium resp. formou vzdelávacích modulov	Jún 2008	VŠ, MPC v spolupráci so ŠPÚ, MŠ SR
Vypracovať projekt ďalšieho (priebežného) vzdelávania učiteľov CJ pre ZŠ, SŠ(SOŠ, SOU), resp. formou vzdelávacích modulov	Jún 2008	VŠ, MPC v spolupráci so ŠPÚ, MŠ SR a ŠIOV

Finančné zabezpečenie

Finančné zabezpečenie nového modelu bolo vypracované na základe platnej legislatívy, ktorá zohľadňuje delenie tried na skupiny a v súlade s platnými pravidlami o financovaní škôl. Navrhuje možnosti finančného zabezpečenia predkladaných koncepčných zmien.

Zdroje financovania nového modelu vyučovania cudzích jazykov:

- štátny rozpočet,
- z ušetrených verejných financií ako dôsledku odstránenia alebo zníženia strát spôsobených nenadväznosťou štúdia,
- štrukturálne fondy (priestor pre štátnu správu, verejnú správu, zriaďovateľov, samosprávu – ktorí sú prijímateľom pomoci),
- národné projekty financované z Európskeho sociálneho fondu,
- spolupráca súkromného a verejného sektora.

Štruktúra finančných prostriedkov na zabezpečenie nového modelu vyučovania CJ:

- normatív na žiaka (platy učiteľov, nárast výkonov),
- rozpočet priamo riadených organizácií MŠ SR – vzdelávanie učiteľov, evalvačné merania,
- rozpočet sekcie regionálneho školstva – tvorba, tlač a distribúcia národných učebníc pre CJ,
- rozvojové programy – napr. jazykové laboratória, jazykové certifikáty.

Financovanie nového modelu zahŕňa tieto oblasti:

a) **nárast výkonov, mzdy učiteľov**

- nárast úväzkov
- stabilizácia učiteľov CJ v školstve

V prvom prípade pôjde o najväčšiu položku, dajú sa stanoviť približne finančné požiadavky na ročný nárast. V súčasnosti platný základný učebný plán Variant 1 pre 5. – 9. ročník ZŠ má pre predmet CJ časovú dotáciu 16 hodín, hodinová dotácia je 4-3-3-3-3. Navrhovaný nový model stanovuje povinné rozšírenie časovej dotácie od školského roku 2008/2009 na 20 hodín, hodinová dotácia je 4-4-4-4-4. Z uvedeného vyplýva, že pôjde o nárast 4 hodiny, nárast bude postupný po jednej hodine a prvé navýšenie bude až v školskom roku 2009/2010. Prepočítané na finančné prostriedky to predstavuje **sumu 35,5 mil. Sk** na 1 hodinu navýšenia. Za štyri roky to bude cca 140 mil. Sk ročne viac na vyučovanie CJ.

Podobne sa dá uvažovať aj v prípade zavedenia druhého CJ, s ktorým ráta cieľový model. Nárast bude tiež postupný alebo sa v prvých rokoch vôbec neprejaví, vzhľadom na vysoké percento nekvalifikovaných učiteľov ho nebude možné zaviesť vo väčšom rozsahu. Finančné navýšenie bude smerovať podľa modelu len k vyučovaniu CJ. Vzhľadom na pripravovanú obsahovú reformu to ale neznamená automaticky aj navýšenie smerom k štátnemu rozpočtu.

V druhom prípade to bude závisieť od prijatej formy riešenia problému - (napr. prijatím Konceptie profesijného rozvoja učiteľov v karietovom systéme).

b) **vzdelávanie učiteľov**

- špecializačné inovačné štúdium, resp. kvalifikačné štúdium
- priebežné vzdelávanie

Predpokladaná čiastka pri hodinovej dotácii od 80 do 200 hodín na školenie jedného učiteľa pri uvedených formách vzdelávania je asi **16,7 mil. Sk** ročne a za celé obdobie zavádzania modelu 9 rokov to bude cca. 150 mil. Sk. Potrebu nárastu kvalifikovaných učiteľov CJ odhadujeme na cca 1800 oproti súčasnej potrebe, čo je nárast asi o 30%. Náklady spojené so vzdelávaním učiteľov budú tiež hradené z dostupných zdrojov financovania z ESF.

c) **tvorba národných učebníc CJ – Oprávnené pre financovanie z ESF**

Pôjde o učebnicu a cvičebnicu pre žiaka, učebnicu pre učiteľa a CD. Bude potrebné tieto školské učebnice mať pre šesť jazykov (AJ, NJ, FJ, RJ, TJ a ŠJ) a štyri úrovne (A1, A2, B1 a B2). Učebnice sa budú tvoriť priebežne počas zavádzania nové-

ho modelu s dostatočným časovým predstihom, intenzita čerpania financií bude v prvých piatich rokoch rozhodujúca. Predpokladaná celková suma je **cca 60 mil. Sk**.

d) evalvačné nástroje a merania

Meranie sa vykoná na reprezentatívnej vzorke aspoň 60 % populácie, predpokladáme vykonať aspoň 4 pilotné merania počas zavádzania nového modelu. Predpokladaná suma potrebná na tento účel je **cca 15 mil. Sk**.

Finančné prostriedky potrebné na pokrytie nákladov vyplývajúcich zo zavedenia nového modelu vyučovania cudzích jazykov budú hradené zo schváleného rozpočtu Ministerstva školstva SR na jednotlivé roky.

V Zavedenie modelu do praxe

Zavedenie predkladaného modelu do praxe je možné zhrnúť do nasledovných dvoch fáz:

Prípravná fáza: jún 2007 – september 2008

1. Po schválení navrhovanej koncepcie pre výučbu cudzích jazykov v ZŠ a SŠ, zabezpečiť pôsobenie vytvorenej pracovnej skupiny pre návrh koncepcie a stratégie implementácie pre MŠ SR zloženú zo zástupcov MŠ SR (SRŠ a SFaR), ŠPÚ, MPC, ŠIOV a vybraných VŠ, ktorá by mala za úlohu počas celej fázy implementácie riešiť aktuálne problémy spojené so zavádzaním modelu, a tiež zabezpečiť doplnenie pracovnej skupiny, resp. zriadenie podskupiny, podľa potrieb implementácie.
2. Legislatívne zabezpečiť, aby už od školského roku 2008/2009 bola dodržaná kontinuita vo výučbe CJ pri prechode zo ZŠ na SŠ na úrovni, akú žiak dosiahol podľa absolvovaného variantu učebného plánu vo všetkých CJ, ktoré sa na škole vyučujú. Žiak, ktorý sa učil daný CJ na ZŠ, nebude mať možnosť tento CJ študovať na SŠ ako začiatok, či už z vlastného rozhodnutia alebo ponuky školy. Realizáciu tejto požiadavky je potrebné kontrolovať štátnou školskou inšpekciou. Ďalej legislatívne zabezpečiť implementáciu navrhovanej koncepcie.
3. Vymedziť kompetencie jednotlivých inštitúcií v rámci implementácie modelu do školského systému a zabezpečiť verejnú diskusiu k navrhovanej koncepcii, ako aj informovanosť širokej odbornej verejnosti (konferencie, semináre, školenia).
4. Pripraviť a schváliť základnú pedagogickú dokumentáciu (učebné plány, učebné osnovy a vzdelávacie štandardy) potrebnú na implementáciu predkladaného modelu do praxe podľa vyššie uvedenej koncepcie.

5. Vytvoriť a schváliť národné učebnice pre jednotlivé jazyky pre referenčnú úroveň A1 a postupne pre ostatné referenčné úrovne.
6. Pripraviť stratégiu implementácie modelu do všetkých typov SŠ, prioritne do SOŠ a SOU.
7. Pripraviť návrh opatrení (vrátane finančných) na stabilizáciu kvalifikovaných učiteľov jazykov, za účelom zvýšenia ich motivácie zotrvať v pedagogickom procese.
8. Vytvoriť účinný evalvačný nástroj pre monitorovanie úspešnosti projektu počas trvania jeho zavádzania do edukačného systému.
9. Zabezpečiť vzdelávanie ako aj priebežné vzdelávanie učiteľov CJ v súlade s cieľmi predkladaného nového modelu. Vypracovať komplexné vzdelávacie moduly.

Prechodná fáza: 2008 – 2019 podľa vybraného variantu

1. V školskom roku 2008/2009 resp. 2009/2010 zaviesť podľa schváleného variantu jednotný variant učebného plánu od 5. (resp.3.) ročníka všetkých ZŠ v SR a vyučovať podľa novej koncepcie (učebné osnovy, vzdelávacie štandardy, národné učebnice) v súlade s úrovňami SERR.
2. V školskom roku 2009/2010 pokračovať podľa časového harmonogramu v implementácii zvoleného modelu a priebežne monitorovať na štatisticky významnej vzorke úspešnosť implementácie modelu v súlade so schválenou pedagogickou dokumentáciou.
3. Priebežne spracovávať a riešiť problémy spojené s implementáciou predkladaného modelu.
4. Zabezpečiť odbornú pomoc učiteľom a školám počas celého trvania implementácie predkladaného modelu.
5. V školských rokoch 2012/2015 zabezpečiť implementáciu modelu vo všetkých ročníkoch ZŠ.
6. V školských rokoch 2014/2017 zabezpečiť pokračovanie zavádzania predkladaného modelu v SŠ.
7. Pokračovať vo vzdelávaní učiteľov CJ.
8. Vyhodnotiť ukončenie prechodnej fázy v roku 2020.

VI SWOT analýza ¹

Silné stránky	Slabé stránky
➤ Snaha škôl získať žiakov zvýšením jazykovej kvalifikovanosti svojich absolventov – profil absolventa. ➤ Existujúci potenciál kvalifikovaných učiteľov CJ pripravených implementovať nový model. ➤ Existujúci potenciál pedagogických fakúlt pripravujúci učiteľov CJ. ➤ Motivácia žiakov k učeniu CJ z dôvodu lepšieho uplatnenie sa na pracovnom trhu. ➤ Tvorba nových pedagogických dokumentov. ➤ Podpora výučby CJ zo strany rodičov/ verejnosti	➤ Nedostatok kvalifikovaných učiteľov CJ. ➤ Nedostatok finančných prostriedkov na stabilizáciu učiteľov CJ. ➤ Nedostatočné materiálne – technické vybavenie škôl pre výučbu CJ – jazykové laboratória, učebné pomôcky. ➤ Neefektívne využitie finančných prostriedkov z hľadiska kontinuity vyučovania CJ. ➤ Chýbajúce národné učebnice CJ. ➤ Chýbajúci druhý CJ v niektorých študijných odboroch SOŠ a SOU.
Príležitosti	Riziká
➤ Zosúladenie výučby cudzích jazykov s úrovňami podľa SERR. ➤ Kariérny rast pedagogických zamestnancov. ➤ Rozšírenie a skvalitnenie národnej odbornej literatúry. ➤ Zlepšenie kontinuity v štúdiu CJ medzi jednotlivými typmi škôl. ➤ Posilnenie jazykového a kultúrneho povedomia. ➤ Podpora výučby CJ zo strany štátu (programové vyhlásenie vlády SR). ➤ Finančné prostriedky zo štrukturálnych fondov a ESF na vzdelávanie učiteľov. ➤ Spolupráca a partnerstvo škôl so zahraničnými školami. ➤ Mobility študentov a učiteľov – posilnenie jazykových kompetencií.	➤ Neuskutočnenie vytýčených zmien v oblasti kariérneho rastu. ➤ Neuskutočnenie potrebných legislatívnych zmien. ➤ Nevyužívanie autentických materiálov. ➤ Skrytá preferencia istých jazykov a kultúr. ➤ Nárast finančných prostriedkov v súvislosti s nárastom výkonov. ➤ Nevyužitie finančných zdrojov.

¹ Z anglického: **S** – strengths = silné stránky; **W** – weaknesses = slabé stránky, nedostatky; **O** – opportunities = príležitosti; **T** – threats = hrozby, riziká

VII Časový harmonogram

V nasledujúcich tabuľkách sa uvádza časový harmonogram pre jednotlivé varianty zavedenia nového modelu vyučovania cudzích jazykov na základných a stredných školách.

Časový harmonogram pre prechodný variant od 5. ročníka

	Ročník/ Rok zavádzania modelu
Stredná škola (GYM, SOŠ, SOU)	4/ 2017
	3/ 2016
	2/ 2015
	1/ 2014
Základná škola	9/ 2013
	8/ 2012
	7/ 2011
	6/ 2010
	5/ 2009
	4/ -
	3/ -
	2/ -
	1/ -

Časový harmonogram pre cieľový variant od 3. ročníka pre školy, ktoré sú schopné zabezpečiť cieľový model už na začiatku implementácie navrhovanej koncepcie (v inom prípade podľa možností a schopností školy)

	Ročník/ Rok zavádzania modelu
Stredná škola (GYM, SOŠ, SOU)	4/ 2019
	3/ 2018
	2/ 2017
	1/ 2016
Základná škola	9/ 2015
	8/ 2014
	7/ 2013
	6/ 2012
	5/ 2011
	4/ 2010
	3/ 2009
	2/ -
	1/ -

VIII Spätná väzba

V rámci monitorovania priebežných a následných dosiahnutých úrovní jazykových kompetencií podľa SERR je nevyhnutné **zabezpečiť systémové opatrenia**, ktoré poskytnú rele-

vantné údaje o skvalitňovaní výučby cudzích jazykov podľa navrhovaného modelu, a to prioritne v nasledujúcich bodoch:

1. Sledovanie zavádzania a uplatňovania nového modelu, resp. jeho variantov, vyučovania CJ na školy.
2. Monitorovanie kontinuity v štúdiu CJ v jednotlivých typoch škôl.
3. Kontrola aplikácie novovzniknutých pedagogických dokumentov a ich úprava v praxi.
4. Monitorovanie priebehu vzdelávania a ďalšieho vzdelávania učiteľov CJ.
5. Sledovanie finančného zabezpečenia procesu zavádzania nového modelu.
6. Vývoj populačnej krivky logicky ovplyvní priebeh a úspešnosť zavedenia nového modelu.
7. Výsledky monitorovania implementácie navrhovanej koncepcie.

Záver

Predložená koncepcia a návrh stratégie jej implementácie zohľadňuje európske požiadavky na podporu multilingválnej a multikultúrnej európskej spoločnosti v rámci filozofie celoživotného vzdelávania, ako aj reálne možnosti Slovenskej republiky pre uskutočnenie vyššie uvedených zámerov. Okrem iného navrhuje riešenia, ktoré sprístupnia cudzojazyčné vzdelávanie všetkým žiakom základných a stredných škôl (s vyučovacím jazykom slovenským ako aj s vyučovacími jazykmi národnostných menšín) v rámci rozpočtových možností nášho štátu a dostatočného zabezpečenia v oblasti ľudských zdrojov. Predložená koncepcia sa usiluje zabezpečiť, aby absolventi úplného stredoškolského vzdelania ovládali dva cudzie jazyky na komunikatívne dostatočnej úrovni pre ich plnohodnotné uplatnenie sa na európskom trhu práce. Predkladaný nový model zabezpečuje kontinuitu cudzojazyčného vzdelávania pri prechode zo základnej na strednú školu a zjednocuje všetky varianty učebných plánov pre výučbu cudzích jazykov.

Navrhovaná koncepcia zabezpečuje naplnenie všeobecného cieľa: **po ukončení základnej školy** ovládanie prvého cudzieho jazyka na komunikatívnej úrovni **A2** (podľa SERR) a na komunikatívnej úrovni **B1/B2** (podľa SERR) **po ukončení stredoškolského štúdia**. V druhom cudzom jazyku predkladaný model zabezpečuje pre všetky študijné odbory končiace maturitnou skúškou, dosiahnutie minimálnej úrovne **A2** (optimálne až na úrovni **B1**) (podľa SERR) **po ukončení stredoškolského štúdia**.

Predložená nová koncepcia znižuje rozptyl (extenzívnosť a rôznorodosť) povinného vyučovania cudzích jazykov v prospech ich intenzívnosti. Považujeme tento zámer za reálne uskutočniteľný, ale aj ambiciózny. Jeho realizácia bude finančne náročná, ale náklady na im-

plementáciu modelu do edukačného systému budú rozložené na dlhšie časové obdobie. Za najvýznamnejšie považujeme potrebu nárastu kvalifikovaných učiteľov CJ cca o 1800 oproti súčasnej potrebe, čo je nárast asi o 30%. Pritom v absolútnom počte sa zvýši počet vyučovacích hodín CJ v učebnom pláne ZŠ o 4 hodiny a v SŠ, kde je ťažisko zavedenia druhého CJ, o 8 hodín.

Zavedenie uvedeného nového modelu v nemalej miere prispeje k zefektívneniu celého edukačného systému SR. Prijatie navrhovanej koncepcie by zároveň zabezpečilo žiakovi ovládanie dvoch CJ na vyššie uvedených komunikačných úrovniach, ako predpoklad pre jeho úspešné zaradenie sa do európskej spoločnosti.

Príloha č. 1

Platné varianty UP cudzích jazykov v základných školách v SR

Varianty učebných plánov škôl	Hodinová dotácia cudzieho jazyka v jednotlivých ročníkoch v ZŠ s VJS									
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	Spolu
1. – Z					4	3	3	3	3	16
2. – P					4	3	3	3	3	16
3. – J			2	2	4	3	3	3	3	20
4. – Vv					4	3	3	3	3	16
5. – Hv					4	3	3	3	3	16
6. – CJ			3	3	5	4	3	2	2	21/24
7. – CJ					5	4	5	5	5	24
8. – M					4	3	3	3	3	16
9. – Tchv					3	3	3	2	2	13
10. – Šp					2	2	2	2	2	10
11. – CJ	2	2	3	3	4	3	3	3	3	26
Varianty učebných plánov škôl	Hodinová dotácia cudzieho jazyka v jednotlivých ročníkoch v ZŠ s VJM									
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	Spolu
1. – Z					3	2	2	2	2	11
2. – P					3	2	2	2	2	11
3. – J					3	2	2	2	2	11
6. – CJ ¹			2	2	4	3	3	2	2	18
7. – CJ ²					4	3	3	4	4	18
2. – P a 8. – M					3	2	2	2	2	11
9. – Tchv					3	2	2	2	2	11
4. – Vv					2	2	2	2	2	10
5. – Hv					3	2	2	2	2	11
S vyučovaním nemeckého jazyka										
	4	4	4	4						16
S vyučovacím jazykom nemeckým										
	4	4	4	4	5	5	4	4	4	38
S vyučovaním rusínskeho jazyka										

2. – P					3	2	2	2	2	11
3. – J					2	2	3	2	2	11
S vyučovacím jazykom ukrajinským										
1. - Z					2	2	2	2	2	10
2. – P					2	2	2	2	2	10
3. – J					2	2	2	2	2	10
6. – CJ ¹			3	3	3	3	3	1-2	1-2	17-19
S vyučováním ukrajinského jazyka										
1. - Z					2	2	2	2	2	10
2. – P					3	2	2	2	2	11

Z – základný variant

P – prírodovedný variant

J – jazykový variant

s VJS – s vyučovacím jazykom slovenským

s VJM – s vyučovacím jazykom maďarským

Tchv – variant s rozšírením vyučováním technickej výchovy

Príloha č. 2

Varianty UP cudzích jazykov v odborných školách v SR

Typ školy / ročníky	CJ1				Školy ponúkajúce 2. cudzí jazyk	CJ2			
	1	2	3	4		1	2	3	4
Stredné odborné školy (SOS)									
Skupiny odborov: Baníctvo a banská geológia až Potravinárstvo - 21 až 29	3	3	3	3					
Skupiny odborov: Textil a odevníctvo až Špeciálne technické odbory - 31 až 39	3	3	3	3	7,5%	3	3	3	3
Skupiny odborov: Poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo, Veterinárne vedy - 42 a 43	3	3	3	3	16,5%	2	2	2	2
Skupiny odborov: Zdravotníctvo - 53	2 - 3	2 - 3	2 - 3	2 - 3					
Skupiny odborov: Ekonomika, organizácia obchodu a služby - 62, 63	3 - 4	3 - 4	3 - 4	3 - 4	63,5%	0 - 4	2 - 4	2 - 4	2 - 3
Skupiny odborov: Publikácie, knihovníctvo a vedecké informácie až Učiteľstvo - 72 až 76	3	3	3	3	16,5%	0	3	3	4
Skupiny odborov: Umenie, úžitkové umenie - 82	3	3	3	3					
Štvorročné odborné učilištia (SOU4)									
Skupiny odborov: Baníctvo a banská geológia až Potravinárstvo - 21 až 29	2 - 3	2 - 3	2 - 3	2 - 3					
Skupiny odborov: Textil a odevníctvo až Doprava, pošty, telekomunikácie- 31 až 37	2 - 3	2 - 3	2 - 3	2 - 3	5%	2	2	2	2
Skupiny odborov: Poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo - 45	2 - 3	2 - 3	2 - 3	2 - 3					
Skupiny odborov : Ekonomika, organizácia obchodu a služby - 64	2 - 3	2 - 3	2 - 3	2 - 3	83,5%	0 - 2	0 - 2	2 - 3	2 - 3
Skupiny odborov : Umenie, úžitkové umenie - 85	2 - 3	2 - 3	2 - 3	2 - 3					
Trojročné odborné učilištia (SOU3)									
Skupiny odborov: Baníctvo a banská geológia až Potravinárstvo - 21 až 29	1 à 2	1 à 2	1 à 2						
Skupiny odborov : Textil a odevníctvo až Doprava, pošty, telekomunikácie 31 až 37	1 à 2	1 à 2	1 à 2						
Skupiny odborov : Poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo - 45	1 à 2	1 à 2	1 à 2						
Skupiny odborov : Ekonomika, organizácia obchodu a služby - 64 - 64	2	2	2						
Skupiny odborov : Umenie, úžitkové umenie - 85	2	2	2						

Údaje uvedené v tejto tabuľke zobrazujú situáciu vo vyučovaní cudzích jazykov v strednom odbornom školstve na Slovensku. Uvádzajú najčastejšie prípady, neberú do úvahy zvláštnosti niektorých škôl, ktoré majú právnu samostatnosť a sú oprávnené vytvárať vlastné obmeny.

Príloha č. 3

Spoločné referenčné úrovne: mriežka sebahodnotenia
ločný európsky referenčný rámec pre jazyky, Rada Európy)

(Spo-

		<i>A1</i>	<i>A2</i>	<i>B1</i>
Porozumenie	Počúvanie	Dokážem rozoznať známe slová a najzákladnejšie frázy týkajúce sa mňa a mojej rodiny a bezprostredného konkrétneho okolia, keď ľudia hovoria pomaly a jasne.	Dokážem porozumieť frázam a najbežnejšej slovnej zásobe vo vzťahu k oblastiam, ktoré sa ma bezprostredne týkajú (napríklad základné informácie o sebe a rodine, nakupovaní, miestnej oblasti, zamestnaní). Dokážem pochopiť zmysel v krátkych, jasných a jednoduchých správach a oznámeniach.	Dokážem pochopiť hlavné body jasnej štandardnej reči o známych veciach, s ktorými sa pravidelne stretávam v škole, práci, vo voľnom čase atď. Rozumiem zmyslu mnohých rozhlasových alebo televíznych programov o aktuálnych udalostiach a témach osobného či odborného záujmu, keď je prejav relatívne pomalý a jasný.
	Čítanie	Rozumiem známym menám, slovám a veľmi jednoduchým vetám, napríklad na oznámeniach a plagátoch alebo v katalógoch.	Dokážem čítať veľmi krátke jednoduché texty. Dokážem nájsť konkrétne predvídateľné informácie v jednoduchom každodennom materiáli, ako sú napríklad inzeráty, prospekty, jedálne lístky a časové harmonogramy a dokážem porozumieť krátkymi jednoduchým osobným listom.	Rozumiem textom, ktoré obsahujú každodennú slovnú zásobu alebo ktoré sa vzťahujú na moju prácu. Dokážem porozumieť opisom udalostí, pocitov a prianí v osobných listoch.
Hovorenie	Ústna interakcia	Dokážem komunikovať jednoduchým spôsobom za predpokladu, že môj partner v komunikácii je pripravený zopakovať alebo preformulovať svoju výpoveď pri pomalšej rýchlosti reči a že mi pomôže sformulovať, čo sa ja pokúšam povedať. Dokážem klásť a odpovedať na jednoduché otázky v oblasti svojich základných potrieb alebo na veľmi známe témy.	Dokážem komunikovať v jednoduchých a bežných situáciách vyžadujúcich jednoduchú a priamu výmenu informácií o známych témach a činnostiach. Dokážem zvládnuť veľmi krátke spoločenské kontakty, dokonca aj keď zvyčajne nerozumiem dostatočne do takej miery, aby som sám udržiaval konverzáciu.	Dokážem zvládnuť väčšinu situácií, ktoré sa môžu vyskytnúť počas cestovania v oblasti, kde sa hovorí daným jazykom. Dokážem nepripravený vstúpiť do konverzácie na témy, ktoré sú známe, ktoré ma osobne zaujímajú alebo ktoré sa týkajú osobného každodenného života (napríklad rodina, koničky, práca, cestovanie, súčasné udalosti).
	Samostatný ústny prejav	Dokážem využívať jednoduché frázy a vetami opísať miesto, kde žijem, a ľudí, ktorých poznám.	Dokážem použiť sériu fráz a viet na jednoduchý opis svojej rodiny a ostatných ľudí, životných podmienok, svojho vzdelania a svojej terajšej alebo nedávnej práce.	Dokážem spájať frázy jednoduchým spôsobom, aby som opísal skúsenosti a udalosti, svoje sny, nádeje a ambície. Stručne dokážem uviesť dôvody a vysvetlenia názorov a plánov. Dokážem vyrozprávať príbeh alebo zápletku knihy či filmu a opísať svoje reakcie.
Písanie	Písanie	Dokážem napísať krátku jednoduchú pohľadnicu, napríklad dokážem poslať pozdravy z dovolenky. Dokážem vyplniť formuláre s osobnými údajmi, napríklad uvedenie svojho mena, štátnej príslušnosti a adresy na registračnom formulári v hoteli.	Dokážem napísať krátke jednoduché oznámenia a správy vzťahujúce sa na moje bezprostredné potreby. Dokážem napísať veľmi jednoduchý osobný list, napríklad poďakovanie.	Dokážem napísať jednoduchý súvislý text na témy, ktoré sú mi známe alebo ma osobne zaujímajú. Dokážem napísať osobné listy opisujúce skúsenosti a dojmy.

		B2	C1	C2
Porozumenie	Počúvanie	Dokážem porozumieť dlhšej reči a prednáškam a sledovať aj zložitú argumentačnú líniu za predpokladu, že téma mi je dostatočne známa. Dokážem pochopiť väčšinu televíznych správ a programov o aktuálnych udalostiach. Dokážem porozumieť väčšine filmov v spisovnom jazyku.	Rozumiem dlhšej reči, aj keď nie je jasne štruktúrovaná a keď vzťahy sú iba naznačené, nie explicitne signalizované. Dokážem bez väčšej námahy porozumieť televíznym programom a filmom.	Nemám žiadne ťažkosti pri porozumení akéhokoľvek druhu hovoreného jazyka, či už je to naživo alebo z vysielania, dokonca aj keď je prejav rodeného hovoriaceho veľmi rýchly za predpokladu, že mám dosť času na to, aby som si zvykol na jeho výslovnosť.
	Čítanie	Dokážem prečítať články a správy týkajúce sa aktuálnych problémov, v ktorých pisatelia alebo autori zaujímajú konkrétne postoje alebo názory. Rozumiem súčasnej umeleckej próze.	Rozumiem dlhým a zložitým odborným a literárnym textom, pričom rozoznávam rozdiely v štýle. Rozumiem odborným článkom a dlhším návodom, dokonca aj keď sa nevzťahujú na moju oblasť.	Ľahko čítam v podstate všetky formy písaného jazyka vrátane abstraktných textov náročných svojou stavbou a jazykom, ako sú napríklad príručky, odborné články a literárne diela.
Hovorenie	Ústna interakcia	Dokážem komunikovať na takej úrovni plynulosti a spontánnosti, ktorá mi celkom umožňuje viesť bežný rozhovor s rodenými hovoriacimi. Dokážem sa aktívne zúčastniť na diskusií na známe témy, pričom vyjadrujem a presadzujem svoje názory.	Dokážem sa vyjadrovať plynulo a spontánne bez zjavného hľadania výrazov. Dokážem využívať jazyk pružne a účinne na spoločenské a profesijné účely. Dokážem presne sformulovať svoje myšlienky a názory a dokážem vhodne nadviazať na príspevky ostatných hovoriacich.	Bez námahy sa dokážem zúčastniť na akejkoľvek konverzácii alebo diskusii a dobre ovládam idiomatické a hovorové výrazy. Dokážem sa vyjadrovať plynulo a presne vyjadrovať jemné nuansy významu. Ak pri vyjadrovaní narazím na problém, dokážem sa vrátiť a preformulovať danú pasáž tak ľahko, že ostatní to ani nepostrehnú.
	Samostatný ústny prejav	Dokážem prezentovať jasné podrobné opisy celého radu predmetov vzťahujúcich sa na moju oblasť záujmu. Dokážem vysvetliť svoje stanovisko na aktuálne otázky s uvedením výhod a nevýhod rozličných možností.	Dokážem jasne a podrobne opísať zložité témy, rozširovať ich o vedľajšie témy, rozvíjať konkrétne body a zakončiť reč vhodným záverom.	Dokážem podať jasný a plynulý opis alebo zdôvodnenie v štýle, ktorý je vhodný pre daný kontext, a s efektívnou logickou štruktúrou, ktorá pomôže príjemcovi všimnúť si dôležité body a zapamätať si ich.
Písanie	Písomný prejav	Dokážem napísať podrobný text o širokom rozsahu tém vzťahujúcich sa na moje záujmy. Dokážem napísať referát alebo správu, odovzdávať informácie alebo poskytnúť dôkazy na podporu konkrétneho názoru alebo proti nemu. Dokážem napísať listy, ktoré objasňujú, prečo sú niektoré udalosti a skúsenosti pre mňa osobne dôležité.	Dokážem sa jasne vyjadriť, dobre usporiadať text a odborne vyjadriť svoje stanoviská. Dokážem písať o zložitých predmetoch v liste, referáte či správe a zdôrazniť, čo pokladám za najdôležitejšie. Dokážem zvoliť štýl podľa čitateľa, ktorému je text určený.	Dokážem napísať jasný a plynulý text v zodpovedajúcom štýle. Dokážem napísať zložité listy, správy alebo články, ktoré prezentujú prípad s efektívnou logickou štruktúrou, ktorá pomôže príjemcovi všimnúť si dôležité body a zapamätať si ich. Dokážem napísať zhrnutia a recenzie o odborných prácach alebo literárnych dielach.

Príloha č. 4

Koncepcia pedagogickej dokumentácie (cieľový program)

Z hľadiska obsahovej transformácie je nevyhnutné hľadať a precizovať adekvátny učebný obsah, prostredníctvom ktorého chceme žiakom **napomáhať nielen pamätať si, ale aj konštruovať významy a v istej perspektíve nadobúdať kompetencie**. Rozvoj kompetencií je možným základným východiskom kvalitatívnej premeny kmeňového učiva. Kompetenciu definujeme ako spôsobilosť mobilizovať v rôznych kontextoch a činnostiach systém vedomostí, zručností, schopností, sociálnych a kultúrnych hodnôt, postojov, emočných a ďalších osobnostných kvalít, ktorý je špecificky usporiadaný. Zameranosť na kompetencie môže prispieť ku kvalitatívnemu vymedzeniu kmeňového učiva, čo naznačujú aj nasledujúce charakteristiky kompetencie.

Kompetencia:

1. **má činnostný charakter:** formuje sa na základe osobnej a praktickej skúsenosti, pričom sa realizuje v praxi,
2. **je komplexným celkom:** vedomostí, zručností, postojov a ďalších zložiek, ktoré boli doteraz vnímané samostatne,
3. **má procesualný charakter:** nevyjadruje trvalý stav, ale kvalitatívne sa mení podľa stupňa osvojenia v procese celoživotného vzdelávania,
4. **je dynamická a rozvinutá na rôznej úrovni:** počas procesu osvojovania ju možno len predpokladať, preto je nevyhnutné presne špecifikovať kritéria jej vyhodnotenia,
5. **je predpokladom pre výkon subjektu v určitej oblasti činnosti:** je výsledkom akéhokoľvek vzdelávania.

Navrhnutá koncepcia pedagogickej dokumentácie (cieľového programu) vychádza z:

- existujúcich variantov učebných plánov pre ZŠ a SŠ;
- existujúcich učebných osnov, vzdelávacích štandardov a cieľových požiadaviek na maturitnú skúšku;
- vyhlášky MŠ SR č. 510/2005 Z. z. MŠ SR o ukončovaní štúdia na stredných školách a o ukončovaní prípravy v odborných učilištiach, učilištiach a praktických školách;
- *Národného programu výchovy a vzdelávania v SR na najbližších 15 až 20 rokov – Milénium;*
- *Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky - august 2006;*

- dokumentu Rady Európy *Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky - učenie sa, vyučovanie, hodnotenie*;
- dotazníkového výskumu *Kontinuita vzdelávania v cudzích jazykoch pri prechode zo základnej školy na strednú školu*;
- porovnania školského vzdelávania v oblasti cudzích jazykov v iných európskych krajinách;
- projektu KEGA č.3/1014/03 *„Návrh koncepcie jazykovej politiky pre výučbu cudzích jazykov v základných školách a stredných školách“* a ESF *„Prehĺbenie efektívnosti vyučovania cudzích jazykov po vstupe do Európskej únie“* ;
- *„Analýza aktuálneho stavu vo výučbe cudzích jazykov a teoretické východiská pre prípravu návrhu postupu zavedenia nového modelu vyučovania cudzích jazykov“*.

Zabezpečuje:

- požiadavku EÚ, ktorou je znalosť dvoch cudzích jazykov na komunikačne dostatočnej úrovni po ukončení úplného stredoškolského vzdelania;
- kontinuitu vo vzdelávaní cudzích jazykov pri prechode zo základnej na strednú školu;
- odstránenie strát vo vyučovaní cudzích jazykov;
- akceptovateľné zmeny v učebných plánoch základných a stredných škôl.

Pri skúmaní pedagogických dokumentov Slovenskej republiky v európskom kontexte sme prišli k všeobecnému záveru, že náš edukačný systém pripravuje slovenských žiakov na báze pozitívistickej filozofie, v ktorej je vedomosť a empiria základom reflexie, pričom základnou charakteristikou znalostí je vedeckosť v opozícii proti teológii a metafyziky. Mnohé predmety dnes kopírujú celé vedecké systémy a žiaci neustále memorujú dlhý zoznam znalostí, ktorý nie je možné pochopiť v širšom kontexte. V európskych krajinách sú pedagogické dokumenty aktualizované v súlade so všeobecnými cieľmi výchovy a vzdelávania, ktoré majú základ v konštruktivistickej filozofii. Konštruktivizmus vznikol ako reakcia na pozitivistický empirizmus a chápe individuum ako najdôležitejší element pri vytváraní reálneho sveta. Žiaci majú štatút skutočných aktérov výskumu, pretože ku každej situácii pristupujú využitím komplexných myšlienok, hodnôt, postojov, emócií, pričom rola učiteľa sa limituje na iniciovanie potencionálneho počiatku výskumu medzi existujúcim kognitívnym angažovaním sa žiaka a novými informáciami, ktoré vymedzujú spôsoby akými môže odpovedať na učiteľove požiadavky. Z daného tvrdenia vyplýva, že žiak ktorý konštruuje významy organizuje svoje skú-

senosti do kognitívnych kategórií, čím sa žiak stáva aktívnym v procese učenia sa a vytvárania významov.

Nová koncepcia základnej pedagogickej dokumentácie vychádza zo základného východiskového dokumentu: *Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky* (SEER) (Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment (Cambridge, 2001)), ktorý bol vytvorený na pôde Rady Európy. Tento dokument na jednej strane vytvára rámec pre tvorbu edukačných politík v oblasti jazykov, pričom sa zameriava na rozvoj komunikačných a kognitívnych kompetencií žiaka a na strane druhej stanovuje všeobecný stupeň dosiahnutia jednotlivých presne špecifikovaných kompetencií, čím vytvára rámec komunikačných spôsobilostí, ktoré môže učitelia sa pri presne stanovených podmienkach dosiahnuť.

Dokument definuje jednotlivé kompetencie zadefinované v SEER ako „*súhrn vedomostí, zručností a vlastností, ktoré umožňujú osobe konať*“, pričom:

- „*Všeobecné kompetencie* sú tie, ktoré nie sú charakteristické pre jazyk, ale ktoré sú nevyhnutné pre rôzne činnosti, vrátane jazykových činností.
- *Komunikačné jazykové kompetencie* sú tie, ktoré umožňujú osobe konať použitím konkrétnych jazykových prostriedkov.
- *Kontext* označuje konfiguráciu udalostí a situačných faktorov (fyzických aj iných), do ktorých sú situované komunikačné akty.
- *Jazykové činnosti* predstavujú uplatňovanie vlastnej komunikačnej jazykovej kompetencie pri plnení úlohy v konkrétnej oblasti spracovania.
- *Stratégia* je organizovaný, zámerný a riadený postup úkonov, ktorý si jednotliviec vyberie na splnenie ním zvolenej úlohy alebo úlohy, ktorú má nariadenú.
- *Úloha* je definovaná ako také zámerné konanie, ktoré jednotliviec pokladá za potrebné na dosiahnutie daného výsledku v kontexte riešeného problému.“ (Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky, učenie sa, vyučovanie, hodnotenie, preklad PhDr. Š. Franko, PhD., ŠPÚ, 2006, str.12, 13).

Dokument ďalej definuje jednotlivé komunikačné úrovne, a to:

- **základná úroveň A** nazvaná *Používateľ základov jazyka*, ktorá sa ďalej delí na **úroveň A1** (fáza objavovania/oboznamovania sa s jazykom) a **úroveň A2** (počiatočná fáza využívania základných komunikačných nástrojov),
- **mierne pokročilá úroveň B** nazvaná *Samostatný používateľ*, ktorá sa ďalej delí na **úroveň B1** (fáza plynulého využívania základných komunikačných nástrojov/prahová úroveň) a

úroveň B2 (fáza primeraného využívania komunikačných kompetencií v bežných komunikačných situáciách),

- **pokročilá úroveň C** nazvaná *Skúsený používateľ*, ktorá sa ďalej delí na

úroveň C1 (fáza plynulého využívania komunikačných kompetencií v širokom komunikačnom kontexte) a

úroveň C2 (fáza celkového operačného využitia jazyka v akomkoľvek komunikačnom kontexte vrátane využívania interkultúrnych kompetencií). (ďalej príloha č. 3)

Základné vymedzenie úrovni ovládania jazyka má za cieľ presne vymedziť rámec pre harmonizáciu dosiahnutých jazykových kompetencií učiaceho sa, pričom kľúčovými kompetenciami v oblasti jazykovej prípravy sú: **Porozumieť** (Počúvať, Čítať), **Hovoriť** (Ústna interakcia, Samostatný ústny prejav) a **Písať**. Kľúčové kompetencie sú priamo ovplyvňované kvalitatívnymi aspektmi ako rozsah, presnosť, plynulosť, interakcia, a koherencia. Za účelom vypracovať podrobnú pedagogickú dokumentáciu, ktorá by vytvorila ideálne podmienky pre dosiahnutie vyššie uvedených úrovní, stanovených vo formálnom vzdelávaní na úroveň A1 až B2 bolo nevyhnutné v prvej fáze navrhnúť relevantný učebný plán a v druhej fáze vytvoriť koncepciu pre tvorbu cieľového programu ako prostriedok pre dosiahnutie stanovených úrovní.

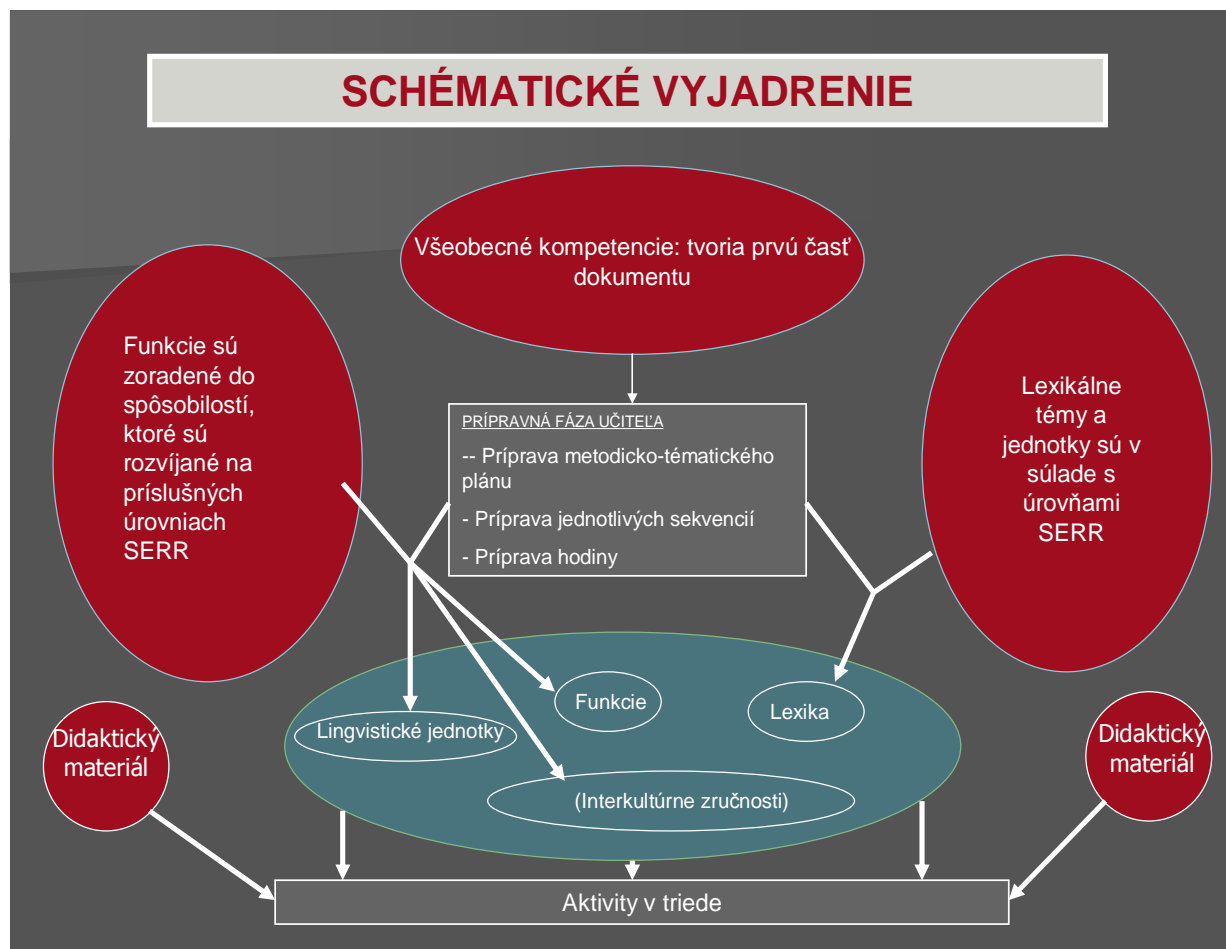
Keďže cieľová skupina žiakov sa vo formálnom vzdelávaní, a to najmä v ZŠ odlišuje úrovňou kognitívnych spôsobilostí, bolo nevyhnutné pre vytvorenie efektívneho učebného plánu presnejšie špecifikovať stanovené úrovne s prihliadnutím na psychohygienické možnosti žiaka. SERR rámec podporuje jemné členenie úrovní podľa potrieb užívateľov a navrhuje niekoľko možností členenia. Riešiteľský tím sa rozhodol pri tvorbe koncepcie pedagogickej dokumentácie pre ďalšie členenie úrovní na medziúrovne **A1**: A1.1 a A1.2, **A2**: A2.1 a A2.2., **B1**: B1.1 a B1.2, **B2**: B2.1 a B2.2. Členenie stanovených úrovní na medziúrovne umožňuje presnejšie stanovenie kognitívnych a komunikačných spôsobilostí žiakov v presne stanovenom komunikačnom kontexte, čo prispieva k možnostiam vytvorenia kvalitatívne lepších a efektívnejších prostriedkov pre implementáciu navrhovanej koncepcie a tvorbu presných evalvačných nástrojov.

Nová koncepcia základnej pedagogickej dokumentácie (cieľový program) teda vychádza z návrhu cieľového modelu učebného plánu pre cudzie jazyky. Má za cieľ vytvoriť rámec pre dosiahnutie jednotlivých referenčných úrovní vo vybraných CJ tak, aby boli vytvorené efektívnejšie podmienky pre výučbu CJ v rámci skvalitnenia usporiadania obsahu. Obsah učiva pre všetky jednotlivé cudzie jazyky bude usporiadaný na základe nasledujúcich požiadaviek:

- definovať všeobecné, medzipredmetové a jazykové kompetencie v súlade so SERR,

- synteticky usporiadať všetky kompetencie (vrátane ich jednotlivých častí), nakoľko umožňujú učiteľovi rýchlu orientáciu v základných častiach, ktoré potrebuje na prípravu svojej hodiny, resp. tematického celku,
- presne zadefinovať lexikálne témy a kvantitatívne vymedziť základné lexikálne jednotky v rámci jednotlivých referenčných úrovní,

Vypracované funkčno-štrukturálne osnovy pre cudzie jazyky boli vytvorené na základe nasledujúcej schémy:

Samotná koncepcia je vytvorená za účelom konštruovania obsahu podľa presne stanovených kritérií. Jednotlivé časti osnov sú uvedené v komunikačnom kontexte a v nadväznosti na ostatné časti komunikačných kompetencií. Napríklad **Spôsobilosti** súvisia s komunikačnými situáciami v ústnom aj písomnom prejave a zahŕňajú aj reakcie všetkých účastníkov komunikačnej situácie. **Funkcie** sú chápané ako základné časti komunikácie, ktoré musí žiak ovládať, aby sa mohla komunikácia v cudzom jazyku uskutočniť, pričom s niektorými z nich sa žiak stretne až na vyšších úrovniach, v logickej nadväznosti po zvládnutí základných jazykových funkcií. Časť **Formulácie** je zoznamom vyjadrujúcim pragmatické zručnosti, ktorý nie je uzavretý a charakterizuje jednotlivé úrovne. Jeho cieľom je poskytnúť učiteľovi základ-

ný rámec pre rozvoj jazykových zručností v súlade s príslušnou úrovňou. Jednotlivé formulácie musia zodpovedať príslušnej úrovni, čím je úroveň vyššia, tým sa možnosti jazykového prejavu rozširujú. Vyššie úrovne jazykového prejavu sú charakteristické úzkou prepojenosťou na všeobecné a sociolingvistické kompetencie. **Lingvistické jednotky** charakterizujú uvedené funkcie a ich ovládanie by nemalo byť samostatným cieľom, ale prostriedkom na správne použitie, resp. vyjadrenie jednotlivých funkcií komunikácie. Časť **Perspektívy** má za úlohu dať do pozornosti základné sledované ciele. V súlade s jednotlivými úrovňami SERR rekapituluje požiadavky kladené na žiaka. Priamo prepája jazykovú a všeobecnú časť osnov a umožňuje tiež tvorcom spresniť svoj prístup a naznačiť cestu na dosiahnutie sledovaných cieľov. Ovládanie **Interkultúrnych zručností** umožní žiakovi, aby sa prispôbil, od najnižšej úrovne ovládania jazyka, zásadám sociálnej kohézie v cieľovej/ vých krajine/ ách. Táto časť obsahuje základné pojmy a ponúka učiteľovi rámec, ktorý môže dopĺňať v súlade so sledovanými cieľmi. Navrhovanú koncepciu synteticky prezentujú nasledujúce tabuľky:

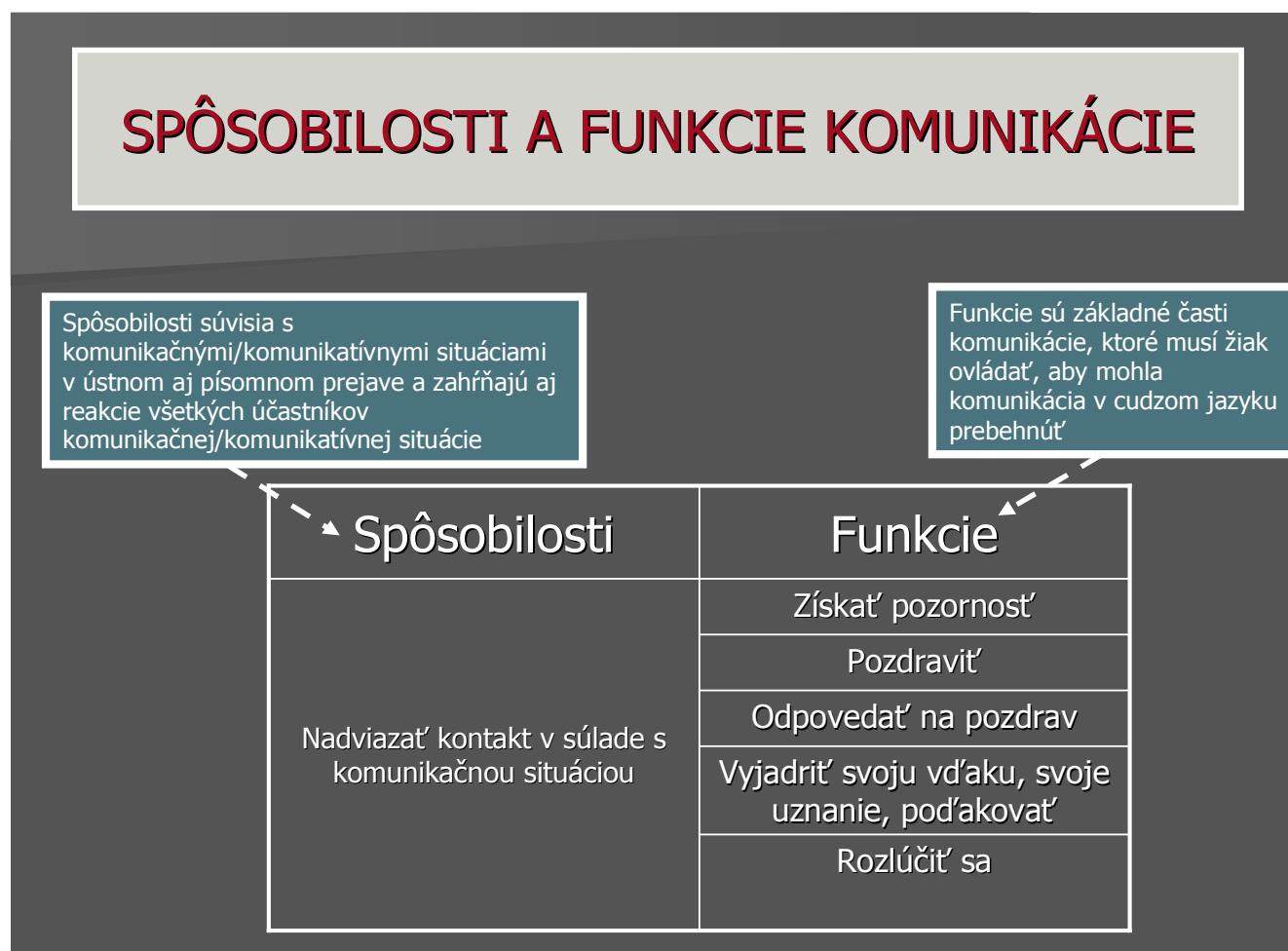
Tabuľka č 1

Funkcie a zložky jazykovej kompetencie pre úroveň A1, Spôsobilosť: *Nadviazať kontakt v súlade s komunikačnou situáciou*

FUNKCIE A ZLOŽKY JAZYKOVEJ KOMPETENCIE					
Spôsobilosti	Funkcie	Formulácie	Lingvistické jednotky	Perspektívy	Interkultúrne zručnosti
Nadviazať kontakt v súlade s komunikačnou /tívnou situáciou	Získať pozornosť	S'il vous(te) plait, pardon !, Excuse(z)-moi, Monsieur, Madame	Časovanie sloviac prvej triedy v prítomnom čase	Žiak dokáže nadviazať kontakt v rôznych situáciách a rešpektovať základné pravidlá slušnosti bez toho, aby ovládal plynulo jazyk a dokázal využívať najvhodnejšie jazykové prejavy	- Tykanie a Vykanie - « Bonjour » - Muži/Ženy - Dieťa, mládež a spoločnosť
	Pozdraviť	Bonjour, bonsoir, salut			
	Odpovedať na pozdrav	Ca va et vous ? Très bien, merci.	Osobné zámena		
	Vyjadriť svoju vďaku, svoje uznanie, poďakovať	Merci (bien/beaucoup)			
	Rozlúčiť sa	Au revoir, à bientôt salut			

Tabuľka č. 2

Spôsobilosti a Funkcie komunikácie, úroveň A1, Spôsobilosť: *Nadviazať kontakt v súlade s komunikačnou situáciou*

Časť s názvom Spôsobilosti vyjadruje cieľové komunikačné kompetencie, ktoré by mali učitelia dosiahnuť po absolvovaní určitej úrovne. Spôsobilosti definoval tím expertov pri Rade Európy a boli vypracované vo francúzskom jazyku. Spoločne pre úrovne A1 až B2 bolo definovaných 22 spôsobilostí (viď tabuľka: *Zoznam všetkých komunikačných spôsobilostí a funkcií komunikácie stanovených pre úrovne A1 až B2 podľa SERR pre jazyky, str. 33*). Časť Spôsobilosti je základnou jednotkou pre zosnovanie obsahu vzdelávania v oblasti cudzí jazyk a vytvára rámec pre stanovenie základných komunikačných kompetencií budúceho absolventa. Výhodou zdefinovania komunikačných cieľov formou spôsobilosti je otvorenie obsahu aktívnemu spracovaniu prijímateľom, ktorý je neustále v konfrontácii s komunikačnou situáciou (vrátane intra a extra lingvistických javov), v ktorej musí využívať široké spektrum kompetencií všeobecných, prierezových ako aj predmetových a spájať rôzne úrovne a typy

zručností a kompetencií do koherentného celku s cieľom dosiahnuť určitú úroveň porozume-
nia.

Tabuľka č. 3

Funkcie a Formulácie, úroveň A1, Spôsobilosť: *Nadviazať kontakt v súlade s komunikačnou situáciou*

FUNKCIE KOMUNIKÁCIE SA STÁVAJÚ KOMPLEXNEJŠÍMI V SÚLADE S POKROKOM VO VYJADROVANÍ SA ŽIAKA A VYJADRUJÚ JAZYKOVÚ ÚROVEŇ ŽIAKA	
Funkcie	Formulácie
Získať pozornosť	S'il vous(te) plait, pardon !, Excuse(z)-moi, Monsieur, Madame
Pozdraviť	Bonjour, bonsoir, salut
Odpovedať na pozdrav	Ca va et vous ? Très bien, merci.
Vyjadriť svoju vďaku, svoje uznanie, poďakovať	Merci (bien/beaucoup)
Rozlúčiť sa	Au revoir, à bientôt salut

S niektorými funkciami sa žiak stretne až na vyšších úrovniach, niektoré sa objavia po dobrom zvládnutí základných jazykových funkcií

Formulácie zodpovedajú príslušnej úrovni, čím je úroveň vyššia, tým sa možnosti jazykového prejavu rozširujú. Vyššie úrovne jazykového prejavu sú charakteristické úzkou prepojenosťou na všeobecné a sociolingvistické kompetencie

Príklad: na úrovni A1

Spôsobilosti sa ďalej delia na Funkcie komunikácie, ktoré musí učiaci sa zvládnuť (vždy na určitej komunikačnej úrovni), aby bol schopný reagovať v komunikácii vzhľadom na cieľovú spôsobilosť, a to s prihliadnutím na všetky prvky, ktoré komunikáciu ovplyvňujú. Funkcie komunikácie sú definované komunikačnou aktivitou účastníka komunikácie a vytvárajú široký priestor pre prácu učiteľa so žiakom, pretože sa dajú neustále kombinovať. Majú dvojitú povahu: na jednej strane ide o uzavretý systém, pretože každá spôsobilosť je definovaná určitým rámcom funkcií, ktoré musí učiaci sa zvládnuť, aby sa komunikácie mo-

hol zúčastniť, na strane druhej ide o systém otvorený, pretože dosahuje vysoký stupeň kombinovanosti.

Tabuľka č. 4

Formulácie a Lingvistické jednotky, úroveň A1, Spôsobilosť: *Nadviazať kontakt v súlade s komunikačnou situáciou*

FORMULÁCIE A PRECHOD K LINGVISTICKÝM JEDNOTKÁM POTREBNÝM PRE JAZYKOVÝ PREJAV	
Zoznam nie je uzavretý a charakterizuje jednotlivé úrovne. Táto časť vyjadruje pragmatické zručnosti. Má, okrem iného, za cieľ poskytnúť učiteľovi základný rámec pre rozvoj jazykových zručností v súlade s príslušnou úrovňou	
Formulácie	Lingvistické jednotky
S'il vous(te) plait, pardon !, Excuse(z)-moi, Monsieur, Madame	Časovanie slovies prvej triedy v prítomnom čase
Bonjour, bonsoir, salut	
Ca va et vous(toi) ? Très bien, merci.	Osobné zámená
Merci (bien/beaucoup)	
Au revoir, à bientôt, salut	

Vyjadrujú vyššie uvedené funkcie

Príklad: na úrovni A1

Časť Formulácie má v cieľovom programe niekoľko funkcií. Poskytuje spresnenie jednotlivých funkcií komunikácie, otvára priestor pre prepojenie všeobecnej a prierezovej časti s predmetovými kompetenciami a stanovuje základný rámec lexikálnych jednotiek v aktívnej komunikácii. Formulácie sa uvádzajú v podobe ustálených slovných spojení, ale učitelia sa ich využívajú skôr intuitívne ako logicky, pretože sa od neho nevyžaduje jazyková znalosť jednotlivých výrazov. Dôležité je, aby sa výrazy používali komunikačne správne v súlade s pragmatickou a metalingvistickou funkciou jazyka. Napríklad vo francúzskom jazyku pri stretnutí dvoch komunikačných partnerov, ktorí sa už poznajú sa rozhovor začína tradičnou frázou „Comment allez-vous?“ (Ako sa máte?), pričom daný výraz má za úlohu začať rozhovor a nie je zámerom komunikačných partnerov dozvedieť sa niečo o tom druhom. Z daného dôvodu je tradičnou odpoveďou „Bien et vous?“ predpokladaná a očakávaná. Každá iná odpoveď

by mohla komunikačnú situáciu spestriť, príp. ohroziť. Formulácie preto musia byť chápané v širokom jazykovom kontexte s prihliadnutím na všetky funkcie jazyka.

Tabuľka č. 5

Lingvistické jednotky a Perspektívy, úroveň A1, Spôsobilosť: *Nadviazať kontakt v súlade s komunikačnou situáciou*

Formulácie sú priamo prepojené s časťou Lingvistické jednotky, ktorá vytvára rámec pre predmetové kompetencie v oblasti jazyk, resp. cudzí jazyk, ako aj udáva stupeň ovládania jazyka. V tejto časti sú rovnako zastúpené jazykové zručnosti a jazykové vedomosti. Pojmy, ktoré sú zadefinované v tejto časti cieľového programu sú povinné a nevyhnutné pre zvládnutie komunikačnej situácie na úrovni cieľovej spôsobilosti. Je samozrejmé, že rôzne funkcie budú stanovovať rovnaké lingvistické jednotky, ale tieto budú vždy vychádzať s komunikačných potrieb, čo umožňuje učiacemu sa pochopiť funkcie jednotlivých jazykových javov v aktívnej komunikácii. Zo zvyšujúcou sa úrovňou lingvistické jednotky predpokladajú vyšší stupeň kognitívnej angažovanosti žiaka.

Tabuľka č. 6

Perspektívy a Interkultúrne zručnosti, úroveň A1, Spôsobilosť: *Nadviazať kontakt v súlade s komunikačnou situáciou*

Časť Perspektívy umožňuje pochopiť cieľový program prierezovo, pričom jeho základnou funkciou je presné vymedzenie úrovne, ktorú má učitelia sa dosiahnuť. To znamená, že informuje učiteľa a učiaceho sa o štýle jazyka, predpisuje žánre, ktoré je potrebné zvládnuť pre dosiahnutie sledovanej komunikačnej úrovne. Z uvedeného vyplýva, že cieľový program chápe komunikáciu v kontexte kognitívnych schopností učiaceho sa, a tým vytvára priestor pre kreativitu a podporu nadpredmetových vzťahov. Interkultúrne zručnosti uzatvárajú cieľový program a otvárajú ho smerom k podpore všeobecných cieľov vzdelávania, a to hlavne: pluriligvizmu, multikulturalite a európskemu občianstvu. Uvedená časť je rámcovo spracovaná v kontexte presne definovaných cieľových spôsobilostí, ale jej obsah je odporúčaný vzhľadom na kultúrne, sociálne a historické danosti cieľovej krajiny, resp. jazyka. Jednotlivé pojmy sú odporúčané pre cieľový komunikačný kontext a formulované heslovito, aby sa čo najviac obmedzilo riziko kultúrnych klišé. Interkultúrne zručnosti je potrebné chápať prierezovo; v tejto sa učiteľovi vytvára priestor pre podporu vyšších kognitívnych schopností učiacich sa.

V druhej časti osnov sa nachádzajú lexikálne témy usporiadané pre všetky jazyky usporiadané podľa tabuľky:

LEXIKÁLNE JEDNOTKY				
Témy a podtémy	Úroveň A1	Úroveň A2	Úroveň B1	Úroveň B2
1 Rodina a spoločnosť - Osobné údaje - Rodina - vzťahy v rodine - národnosť/štátna príslušnosť - Tlačivá/ dokumenty - Vzťahy medzi ľuďmi - Náboženstvo	Osobné údaje Rodina - vzťahy v rodine	A1 + Národnosť/štát na príslušnosť Tlačivá/dokumenty	A2 + Vzťahy medzi ľuďmi	B1 + Náboženstvo
2 Domov a bývanie - Môj dom/byt - Zariadenie bytu - Domov a jeho okolie - Bývanie v meste a na dedine - Spoločnosť a životné prostredie - Spoločnosť a jej životný štýl	Môj dom/byt Zariadenie bytu	A1 + Domov a jeho okolie Bývanie v meste a na dedine	A2 + Spoločnosť a životné prostredie	B2 + Spoločnosť a jej životný štýl

Zoznam tém pre komunikačné úrovne A1 až B2:

Rodina a spoločnosť   Osobné údaje   Rodina - vzťahy v rodine   Národnosť/štátna príslušnosť   Tlačivá/dokumenty   Vzťahy medzi ľuďmi   Náboženstvo   Domov a bývanie   Môj dom/byt   Zariadenie bytu   Domov a jeho okolie   Bývanie v meste a na dedine   Spoločnosť a životné prostredie   Spoločnosť a jej životný štýl   Ľudské telo, starostlivosť o zdravie   Ľudské telo   Fyzické charakteristiky

Charakterové vlastnosti človeka   Choroby a nehody   Hygiena a starostlivosť o telo   Zdravý spôsob života   Nemocnica a klinika, lekáreň a lieky, poisťenie   Doprava a cestovanie   Dopravné prostriedky   Osobná doprava   Príprava na cestu a cestovanie   Turistika a cestovný ruch   Problémy cestných, železničných a leteckých sietí   Vzdelávanie a práca   Škola a jej zariadenie   Učebné predmety   Pracovné činnosti a profesie   Školský systém

Celoživotné vzdelávanie

Pracovné podmienky

Človek a príroda

Zvieratá/fauna

Počasie

Rastliny/flóra

Klíma

Človek a jeho životné prostredie

Príroda okolo nás – ochrana životného prostredia

Voľný čas a záľuby

Záľuby

Knihy a čítanie

Rozhlas, televízia a internet

Výstavy a veľtrhy

Kultúra a jej vplyv na človeka

Umenie a rozvoj osobnosti

Stravovanie

Stravovacie návyky

Mäso a mäsové výrobky

Zelenina a ovocie

Nápoje

Cestoviny a múčne výrobky

Mliečne výrobky

Stravovacie zariadenia

Príprava jedál

Kultúra stolovania

Zdravá výživa

Multikultúrna spoločnosť

Cudzí jazyky

Rodinné sviatky

Cudzojazyčná komunikácia

Štátne a cirkevné sviatky

Zvyky a tradície v rôznych krajinách

Zbližovanie kultúr a rešpektovanie tradícií

Oblekanie a móda

Základné druhy oblečenia

Odevné doplnky

Výber oblečenia na rôzne príležitosti

Druhy a vzory odevných materiálov

Móda a jej trendy

Šport

Druhy športu: zimné a letné, individuálne a kolektívne

Športové disciplíny

Význam športu pre rozvoj osobnosti

Nové trendy v športe

Fair play športového zápolenia

Obchod a služby

Nákupné zariadenia

Pošta a telekomunikácie

Druhy a spôsoby nákupu a platenia

Hotely a hotelové služby

Centrá krásy alebo zdravia (kaderníctva, fitnes, ...)

Kultúra nakupovania a služieb

Krajiny, mestá a miesta

Krajiny a svetadiely

Moja krajina a moje mesto

Geografický opis krajiny

Kultúrne a historické pamiatky krajín a miest

Kultúra a umenie

Druhy umenia

Kultúra a jej formy

Umenie – spoločnosť – kultúra

Človek a spoločnosť; komunikácia

Jazyk ako dorozumievací prostriedok

Formy komunikácie

Kultúra komunikácie

Mládež a jej svet

Aktivity mládeže

Vzťahy medzi rovesníkmi Generačné vzťahy

Predstavy mládeže o svete

Zamestnanie

Pracovné pomery a kariéra

Platové ohodnotenie

Nezamestnanosť

Veda a technika v službách ľudstva

Technické vynálezy

Vedecký pokrok

Vzory a ideály

Človek, jeho vzory a ideály

Pozitívne a negatívne vzory

Slovensko

Geografické údaje

História

Turistické miesta, kultúrne zvyky a tradície

Krajina, ktorej jazyk sa učím

Geografické údaje

História

Turistické miesta, kultúrne zvyky a tradície

Predkladané tabuľky umožňujú syntetické usporiadanie všetkých kompetencií (vrátane ich jednotlivých častí) a umožňujú učiteľovi rýchlu orientáciu v základných častiach, ktoré potrebuje na prípravu svojej hodiny, resp. tematického celku. Práca učiteľa by mala byť efektívna, a preto musia byť dodržané nasledujúce zásady:

- V prípade, že učiteľ nemá k dispozícii vhodnú učebnicu, je nevyhnutné, aby sám naplánoval napredovanie v rámci sledovanej úrovne.
- Vzhľadom na to, že úrovne SERR sú naplánované na viacročné školské vzdelávanie je dôležité určiť členenie v rámci jednej úrovne.
- Cieľom je umožniť učiteľovi anticipovať lingvistické potreby, ktoré sú nevyhnutné pre zvládnutie jednotlivých komunikačných situácií. Učiteľ by mal podporovať u žiaka uvedomovanie si jednotlivých prvkov, pripravovať pomôcky a cvičenia, ktoré podporia systematizáciu naučeného a explicitne odhalia sledované javy, navodzovať situácie v triede tak, aby boli v súlade so sledovanými javmi.
- Lexika a funkcie komunikácie by mali byť nadväzovať tak (prepojenie tabuliek), aby tematický celok prepojil tieto prvky v perspektíve reálnej komunikačnej situácie.
- Zabezpečiť podporu vyšších kognitívnych procesov: Všeobecné kompetencie: analýza, syntéza, zovšeobecnenie.
- Napredovanie vyžaduje výbornú znalosť predchádzajúcej úrovne : funkcia « Pozdraviť », vyžaduje, aby žiak, pred tým, ako bude používať spojenie « ravi de t' avoir rencontré »- úroveň B1, bude poznať spojenie « au revoir »- úroveň A1.

Zoznam všetkých komunikačných spôsobilostí a funkcií komunikácie stanovených pre úroveň A1 až B2 podľa SERR pre jazyky:

Spôsobilosti	Funkcie
Nadviazať kontakt v súlade s komunikačnou situáciou	Upútať pozornosť Pozdraviť Odpovedať na pozdrav Rozlúčiť sa Poďakovať a vyjadriť svoje uznanie
Vypočuť si a podať informácie	Informovať sa Potvrdiť (trvať na niečom) Začleniť informáciu Odpovedať na žiadosť

Vybrať si z ponúkaných možností	Identifikovať Opísať Potvrdiť/Odmietnuť (vyjadriť nesúhlas) Opraviť (korigovať)
Vyjadriť svoj názor	Vyjadriť svoj názor Vyjadriť svoj súhlas Vyjadriť svoj nesúhlas Vyjadriť presvedčenie Vyjadriť vzdor Protestovať Vyjadriť stupeň istoty
Vyjadriť svoju vôľu	Vyjadriť svoje želania/túžby Vyjadriť svoje plány (blízke a budúce)
Vyjadriť svoju schopnosť	Vyjadriť vedomosti/poznatky/zistenia Vyjadriť neznalosť Vyjadriť svoju schopnosť vykonať nejakú činnosť
Vnímať a prejavovať svoje city	Vyjadriť radosť z niečoho, šťastie, uspokojenie Vyjadriť smútok, sklúčenosť Vyjadriť sympatie Vyjadriť fyzickú bolesť Utešiť, podporiť, dodať odvalu
Vyjadriť očakávania a reagovať na ne	Vyjadriť nádej Vyjadriť sklamanie Vyjadriť strach, znepokojenie, obavu Ubezpečiť Vyjadriť úľavu Vyjadriť spokojnosť Vyjadriť nespokojnosť, postáčať si Zistiť spokojnosť/nespokojnosť niekoho s niekým/s niečím
Predstaviť svoje záľuby a svoj vkus	Vyjadriť, čo mám rád, čo sa mi páči, čo uznávam Vyjadriť, že niekoho/niečo nemám rád Vybrať si z ponúkaných možností najobľúbenejšiu
Reagovať vo vyhrotenej situácii	Vyjadriť svoj hnev, zlú náladu Reagovať na hnev, na zlú náladu niekoho iného Urážať Nadávať
Stanoviť, oznámiť a prijať pravidlá alebo povinnosti	Vyjadriť príkaz/zákaz Vyjadriť morálnu alebo sociálnu normu Získať povolenie, súhlas Dať súhlas, povoliť niečo Odmietnuť Zakázať Vzoprieť sa proti zákazu/Spochybníť zákaz Vyhrážať sa Sľúbiť
Reagovať na nesplnenie pravidiel alebo povinností	Obviniť, obviňovať sa, priznať sa Ospravedlniť sa Odmietnuť obvinenie

	Vyčítať
Reagovať na príbeh alebo udalosť	Vyjadriť záujem o niečo Vyjadriť záujem o to, čo niekto rozpráva Vyjadriť prekvapenie Vyjadriť, že ma niekto/niečo neprekvapil/-lo Vyjadriť nezáujem
Ponúknuť a reagovať na ponuku	Žiadať od niekoho niečo Odpovedať na žiadosť Navrhnuť niekomu, aby niečo vykonal Navrhnuť niekomu, aby sme spoločne niečo vykonali Ponúknuť pomoc (urobiť niečo namiesto niekoho iného) Navrhnuť, že niečo požičiam/darujem Odpovedať na návrh niekoho iného
Reagovať na niečo, čo sa má udiť v budúcnosti	Varovať pred niekým/niečím Poradiť Dodať odvalu/Podporiť Adresovať niekomu svoje želanie
Reagovať na niečo, čo sa udialo v minulosti	Spomenúť si na niečo/nieкого Vyjadriť, že som na niečo/nieкого zabudol Pripomenúť Kondolovať Gratulovať
Reagovať pri prvom stretnutí	Predstaviť niekoho Predstaviť sa Reagovať na predstavenie niekoho Privítať Predniesť prípitok
Korešpondovať	Korešpondovať Začať list Ukončiť list
Telefónovať	Začať, udržiavať a ukončiť telefonický rozhovor
Vymieňať si názory, komunikovať s niekým	Začať rozhovor Ujať sa slova v rozhovore Vypýtať si slovo Vrátiť sa k nedopovedanému, keď ma prerušili Zabrániť niekomu v rozhovore
Vypracovať prezentáciu/prednášku	Uviesť tému, hlavnú myšlienku (hlavné myšlienky) Oboznámiť s obsahom/osnovou Rozviesť tému a osnovu Prejsť z jedného bodu na iný Ukončiť svoj výklad
Obohatiť/Doplniť štruktúrovanú prezentáciu/prednášku	Podčiarknuť/ dať do pozornosti Odbočiť od témy (digresia) Vrátiť sa k pôvodnej téme Uviesť príklad Citovať Parafrázovať

Zúčastniť sa na diskusii/Argumentovať	Navrhnuť novú tému/nové body diskusie Odmietnuť diskutovať na ponúkanú tému/bod diskusie Vrátiť sa k téme/ k bodu diskusie
Uistiť sa v rozhovore, že moje slová/môj výklad/môj argument boli pochopené	Uistiť sa, že účastníci komunikácie pochopili moje vyjadrenia Uistiť sa, že som dobre pochopil to, čo bolo povedané Požiadať o pomoc pri vyjadrovaní ohľadom problematického slova/vyjadrenia/frázy Nahradiť zabudnuté/nepoznané slovo Hľadať slovo/vetu Opraviť sa, vrátiť sa k rozhovoru
Porozprávať niečo	Rozprávať príbeh Začať príbeh, historku, anekdotu Zhrnúť príbeh, historku

Môžeme predpokladať, že implementácia navrhovaného modelu bude vyžadovať dopracovanie kompletnej pedagogickej dokumentácie, a to najmä: vypracovanie osnov z vyššie uvedených cudzích jazykov pre medziúrovne: A1.1 a A1.2, A2.1 a A2.2., B1.1 a B1.2, B2.1 a B2.2 a to pre 1. cudzí jazyk ako aj pre druhý cudzí jazyk, vypracovanie výkonových a evalvačných štandardov ako aj tvorbu efektívnych evalvačných nástrojov. Tiež je potrebné postupne vytvoriť koncepciu učebnicovej politiky v oblasti výučby cudzích jazykov, ako aj vytvoriť efektívnu a koherentnú koncepciu pedagogickej dokumentácie pre SOŠ s prihliadnutím na špecifiká komunikácie v odbornom jazyku .

Príloha č. 5

**Navrhovaní členovia národnej pracovnej skupiny pre implementáciu
Konceptie vyučovania cudzích jazykov v ZŠ a v SŠ**

Meno	Zastúpená organizácia a telefonický kontakt	e-mail
Bakossová Danica, PhDr. , odborný garant	MŠ SR T: 593 743 30	danica.bakossova@minedu.sk
De Jaegher Darina, Mgr. zástupca za ŠPÚ, zodpovedná za tvorbu pedagogickej doku- mentácie podľa navrhovanej konceptie	ŠPÚ T: 49276 306	jaegher@statpedu.sk lomnicka@yahoo.fr
Đuranová Denisa, Mgr. tajomník	ŠPÚ T: 49276 308	denisa.duranova@statpedu.sk
Hanuljaková Helena, PhDr. zástupca za MPC, zodpovedná za ďalšie vzdelávanie učiteľov CJ MPC	MPC, Tomášikova 4, 820 09 Bratislava T: 0905620340	hanuljakova@mctba.sk
Anna Hlavňová, doc., PhDr., CSc. expertka pre otázky kvalifi- kovanosti učiteľov cudzích jazykov a zástupca VŠ	Žilinská univerzita Fakulta prírodných vied ul. J. M. Hurbana 15, 010 26 Žilina T: 041/513 61 06	anna.hlavnova@fpv.uniza.sk
Kováčiková Miriam, PhDr. gen. riaditeľka Sekcie Európskych záležitostí pri MŠ SR, zodpovedná za financo- vanie implementácie navrho- vanej konceptie zo zdrojov ESF	MŠ SR T: 692 522 61	miriam.kovacikova@minedu.sk k.lempochnerova@minedu.sk
Kratochvílová Elena, Mgr., PhD. zástupca za Asociácie učite- ľov CJ, zodpovedná za infor- movanosť odbornej verejnosti via asociácie učiteľov CJ.	Poštová 4 811 06 Bratislava Tel: +421/2/54 13 12 57 Mobil: +421/905/239 147	kratochvilova@ifrs.sk
Lojová Gabriela, doc., PhDr., PhD. zástupca VŠ, zodpovedná za implementáciu navrhovanej konceptie v súlade so psycho- hygienickými potrebami detí	Vedúca katedry anglického jazyka a literatúry Pedagogická fakulta UK Račianska 59 813 34 Bratislava T: 02/442 549 58 43421124 kl. 259	lojova@fedu.uniba.sk gabilojoa@yahoo.com
Morong Ján, Ing., riaditeľ Odboru všeobecného vzdelávania SRŠ pri MŠ SR	Riaditeľ odboru všeobecné- ho vzdelávania Sekcie re- gionálneho školstva MŠ SR Stromová 1	jan.morong@minedu.sk svetlana.dubnickova@minedu.sk

zástupca decíznej sféry a výkonný riaditeľ pracovnej skupiny	813 30 Bratislava T: 59 37 44 38	
Ondrejovič Slavomír, doc., PhDr., DrSc. zástupca SAV, expert pre otázky jazykovej politiky v súlade s koncepciou mate- rinský jazyk + 2	Jazykovedný ústav Ľ. Štúra SAV, Panská 26, 813 64 Bratislava T: 544 183 58	slavoo@juls.savba.sk
Anna Pišková, Mgr. zástupca asociácie riaditeľov škôl SR, zodpovedná za in- formovanosť riaditeľov škôl počas celej fázy implementá- cie navrhovanej koncepcie	Gymnázium V. P .Tótha Malá Hora 3, 036 01 Martin 043/413 31 91 043/413 10 26	office@gymmt.sk stefko@gymmt.sk
Tandlichová Eva, prof., PhDr., PhD. zástupca VŠ, expertka pre otázky reformy školstva, zod- povedná za učebnicovú politi- ku v oblasti výučby CJ	FFUK, Katedra anglistiky a amerikanistiky Gondova 2, 818 01 Bratislava T: 0915 496 130 59 33 92 15 52 92 63 33	Eva.Tandlichova@fphil.uniba.sk
Tomengová Alena. Ing., PhD, námestníčka pre úsek školskej inšpekcie zodpovedná za kontrolu a evalváciu implementácie navrhovanej koncepcie	Štátna školská inšpekcia Staré grunty 52 841 04 Bratislava 4 tel.: 02/654 118 87 fax: 02/654 118 90	tomengova@ssiba.sk sekr_usi@ssiba.sk
Viera Žatkovičová, Ing. zodpovedná za implementáciu navrhovanej koncepcie do SOŠ a SOU	ŠIOV, Bellova 54/A, 837 63 Bratislava T: 547 767 74	zatkovicova@siov.sk

Skratky použité v texte

CJ	- cudzí jazyk
CJ1	- 1. cudzí jazyk
CJ2	- 2. cudzí jazyk
Z	- základný variant
ESF	- Európsky sociálny fond
EÚ	- Európska únia
FF UKF Nitra	- Filozofická fakulta Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre
FHaPV PU	- Fakulta humanitných a prírodných vied Univerzity v Prešove
FSŠ UKF Nitra	- Fakulta stredoeurópskych štúdií Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre
GYM	- gymnázium
Hv	- hudobná výchova
IKT	- informačno-komunikačné technológie
J	- jazykový variant
JŠ	- jazyková škola
M	- matematický variant
MJ	- materinský jazyk
MdJ	- maďarský jazyk
mil.	- milión
MK	- Ministerstvo kultúry
MPC	- Metodicko-pedagogické centrum
MŠ SR	- ministerstvo školstva
NJ	- nemecký jazyk
NV	- nerozšírené vyučovanie cudzieho jazyka
ZSŠ	- združené stredné školy
PdF KU	- Pedagogická fakulta Katolíckej Univerzity v Ružomberku
PdF TU	- Pedagogická fakulta Trnavskej Univerzity
PdF UCM Trnava	- Pedagogická fakulta Univerzity Cyrila a Metoda Trnava
PdF UKF Nitra	- Pedagogická fakulta Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre
PdF UMB Banská Bystrica	- Pedagogická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici
resp.	- respektíve
RJ	- ruský jazyk
RV1	- rozšírené vyučovanie 1. cudzieho jazyka
RV2	- rozšírené vyučovanie 2. cudzieho jazyka
SAIA	- Slovenská akademická informačná agentúra
SAUA	- Slovenská asociácia učiteľov angličtiny
SAUF	- Slovenská asociácia učiteľov francúzštiny
SERR	- Spoločný európsky referenčný rámec
SFaR	- Sekcia financovania a rozpočtu
SJ	- slovenský jazyk
SOŠ	- stredná odborná škola
SOU	- stredné odborné učilište
SR	- Slovenská republika
SRŠ	- Sekcia regionálneho školstva
SŠ	- stredná škola
ZŠ	- základná škola
SUNG	- Spoločnosť učiteľov nemeckého jazyka a germanistov Slo-

ŠIOV	- venska
ŠJ	- Štátny inštitút odborného vzdelávania
Šp	- španielsky jazyk
ŠPÚ	- športová príprava
ŠZŠ	- Štátny pedagogický ústav
Tchv	- špeciálne základné školy
TJ	- technická výchova
UK Bratislava	- taliansky jazyk
UP	- Univerzita Komenského Bratislava
Vv	- učebný plán
	- výtvarná výchova